

На основу члана 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18),

Влада усваја

ПРОГРАМ
ЗА ИНДУСТРИЈСКУ БЕЗБЕДНОСТ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ПЕРИОД 2026 – 2035. ГОДИНЕ
СА АКЦИОНИМ ПЛАНОМ ЗА ПЕРИОД 2026 – 2030. ГОДИНЕ

1. УВОД

Програм за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026 – 2035. године (у даљем тексту: Програм) израђен је у складу са чл. 10 – 15. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) и пратећим подзаконским актима.

Министарство заштите животне средине је координирало израду Програма ради успостављања система у области индустријске безбедности и њеног усклађивања са прописима и стандардима Европске уније (у даљем тексту: ЕУ).

Радну групу за израду овог планског документа чинили су представници Министарства заштите животне средине, Министарства унутрашњих послова, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства здравља, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства рударства и енергетике, Министарства привреде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Агенције за заштиту животне средине, Агенције за просторно планирање и урбанизам Републике Србије, Сталне конференције градова и општина, као и представници Привредне коморе Србије и Уније послодаваца Србије. Свеобухватне стручне основе за припрему Програма је израдило Министарство заштите животне средине уз подршку Економске комисије Уједињених нација за Европу (УНЕЦЕ). Програм је финализован уз подршку пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији”, који финансира ЕУ, а спроводе Министарство заштите животне средине и Програм Уједињених нација за развој (УНДП).

Индустрија пружа широк спектар услуга и производа који побољшавају квалитет живота људи. Али када индустријске активности укључују опасне хемијске супстанце, оне могу представљати значајан ризик по здравље и безбедност људи и по животну средину. Ако се опасним супстанцама не управља правилно, може доћи до индустријских удеса. Такви удеси могу укључивати пожаре, експлозије и изливање хемикалија које штете радницима, оним који реагују, као и јавности. Они такође могу изазвати загађење, губитак биодиверзитета и штету друштвеној заједници. Ови удеси могу имати и прекограничне ефекте. Нове технологије које се развијају укључују повећану употребу разних минерала и

опасних супстанци. Поред тога, све екстремнији временски догађаји изазвани климатским променама, као што су поплаве, олује и шумски пожари, такође могу повећати ризик од индустријских удеса. Цео животни циклус хемикалија захтева пажљиво планирање и управљање како би се осигурала безбедност и сигурност. Животни циклус укључује следеће фазе: планирање коришћења земљишта и лоцирање објеката, екстракцију, прераду и производњу, класификацију, паковање и обележавање, транспорт и складиштење, припрему и тестирање планова заштите од удеса, развијање и обезбеђивање усклађености са мерама безбедности и редовну инспекцију објеката. Током ових фаза, важно је осигурати да надлежни органи и оператери имају неопходно знање и обуку и да технологија у објектима буде најбоља доступна. Такође, јавност треба да буде упозната са локацијом индустријских постројења, ризицима које она представљају и шта учинити у случају удеса. Када су у питању суседне земље, од пресудног је значаја да надлежни органи сарађују прекогранично у планирању коришћења земљишта, лоцирању објеката, размени информација, плановима заштите од удеса и одговору на удес. Удеси који су се у прошлости догодили широм света показали су колико ове несреће могу бити разорне, и потврдили су зашто су потребне јаке мере индустријске безбедности, као и који су ризици индустријских активности и радње које треба предузети у јачању безбедности у циљу превенције, приправности и одговора на ове удесе ако се догоде.

Програмом се утврђују циљеви за унапређење индустријске безбедности. Спровођење Програма треба да омогући унапређење управљања ризиком од великих/индустријских удеса који укључују опасне супстанце кроз превенцију, приправност и одговор у случају да се они догоде. Превенција великих удеса обухвата мере и активности у циљу смањивања вероватноће настанка ових удеса и како би се избегли постојећи и стварање нових ризика од великих/индустријских удеса, што у већини случајева захтева мања улагања од потребних издвајања у смислу економске штете, трошкова одговора на удес и каснијег мониторинга. Приправност за катастрофе, укључујући и велике/индустријске удесе представља знање и капацитете свих учесника (Влада, државни органи, локалне самоуправе, оператери и појединци) да предвиде, реагују у случају катастрофа и опораве се од негативних таквих догађаја великих размера. Да би друштво у целини било спремно да реагује у случају великих/индустријских удеса, сарадња и комуникација између свих учесника мора бити уређена. Реаговање на велике/индустријске удесе, начелно, подразумева акције предузете непосредно пре, за време или непосредно након великих удеса у циљу спасавања живота, смањења утицаја на здравље људи и животну средину, те обезбеђивања јавне безбедности и задовољавања основних животних потреба погођених људи. Овакав приступ допринеће и унапређењу националне, прекограничне и међународне сарадње. Обезбеђивање примене ових механизма током животног циклуса опасних супстанци помоћи ће надлежним органима и оператерима да изграде отпорност и унапреде одрживи развој и заштите друштвену заједницу и природне екосистеме.

2. ПЛАНСКИ, РЕГУЛАТОРНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

2.1. Оквир јавне политике и прописа у ЕУ и на међународном нивоу

Индустријска постројења и обављање активности у производњи и складиштењу опасних хемикалија могу имати значајан удео у загађивању животне средине. Самим тим, велики део политике и права на нивоу међународне заједнице у области животне средине оријентисан је на примену различитих мера у односу на изворе емисија загађујућих материја пореклом из индустрије, нарочито када су у питању управљање опасним хемикалијама и безбедност индустријских постројења.

За ефикасан одговор на ризике од катастрофа, поред локалног и националног нивоа, веома је важна међународна сарадња. На тим сазнањима и потребама је у систему Уједињених нација и осталим регионалним и међународним организацијама, као и на билатералном плану, развијена интензивна сарадња. Она је до сада резултирала закључивањем једног броја значајних конвенција и далеко већим бројем билатералних уговора.

Конвенција о прекограничним ефектима индустријских удеса (УНЕЦЕ Конвенција) утврђује мере превенције, приправности и одговора на индустријске удесе који могу проузроковати прекограничне ефекте, укључујући и оне изазване природним катастрофама (тзв. „*NATECH*”), са посебним фокусом на прекограничне ефекте, смањењу њихове учесталости и озбиљности и ублажавању њихових ефеката. УНЕЦЕ Конвенција о прекограничним ефектима индустријских удеса је закључена 1992. године, а ступила је на снагу 2000. године. Конвенцију је ратификовала 41 држава чланица УНЕЦЕ, као и ЕУ. УНЕЦЕ Конвенција о прекограничним ефектима индустријских удеса се односи на побољшање индустријске безбедности широм региона УНЕЦЕ и обезбеђује синергијски ефекат и са другим мултилатералним споразумима о заштити животне средине, као што је Кијевски протокол о регистру испуштања и преноса загађујућих супстанци, али и са прописима ЕУ, укључујући Севесо III Директиву, Механизам цивилне заштите ЕУ и безбедносне политике, у зависности од њихове релевантности и сврсисходности у националном контексту.

Циљеви УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса су унапређивање међународне сарадње ради заштите људског здравља и животне средине од последица индустријских удеса који могу имати прекограничне ефекте, односно, њени циљеви су пружање помоћи државама странама уговорницама у спречавању настајања индустријских удеса и адекватном реаговању на њих. У складу са тим, УНЕЦЕ Конвенцијом су регулисана поједина основна питања из следећих области: спречавање индустријских удеса који могу имати прекограничне последице (укључујући и последице удеса проузрокованих природним катастрофама), спремност за реаговање у случају њиховог избијања, међународну сарадњу везану за међусобну помоћ, истраживање и развој, размену информација и размену технологија у области спречавања, спремности и реаговања на индустријске удесе.

УНЕЦЕ Конвенција има глобални карактер, а с обзиром на њену комплексност, за њену имплементацију је потребно координисано учешће великог броја надлежних органа на националном нивоу, њихова вертикална координација са регионалним и локалним

органима, индустријом и јавношћу, као и билатерална прекогранична сарадња са суседним земљама.

УНЕЦЕ Конвенција о прекограничним ефектима индустријских удеса је део Пан-европског правног оквира за заштиту животне средине и промовисање одрживог развоја, који је договорен од стране држава УНЕЦЕ региона, као одговор на регионалне изазове. Осим ове конвенције, тај правни оквир се састоји и од других мултилатералних договора које је Република Србија такође потврдила:

- **Конвенција о прекограничном загађењу ваздуха на великим удаљеностима;**
- **Конвенција о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера, са њеним Протоколом о води и здрављу;**
- **Конвенција о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту;**
- **Конвенција о приступу информацијама, учешћу јавности у одлучивању и приступу правди у питањима животне средине.**

УНЕЦЕ Конвенција о прекограничним ефектима индустријских удеса се унутар права ЕУ спроводи Директивом 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце (Севесо III).

Спровођење УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса директно доприноси спровођењу Агенде за одрживи развој до 2030. године и постизању **Циљева одрживог развоја (ЦОР)**, посебно ЦОР 3, 6, 9, 11, 12, 13 и 16, као и постизању циљева четири приоритетне области Оквира за смањење ризика од катастрофа из Сендаја за период 2015 – 2030. године.

Оквир из Сендаја за смањење ризика од катастрофа 2015 – 2030. године је међународни документ глобалног карактера који је усвојило 187 земаља чланица Уједињених нација, укључујући и Републику Србију, на Светској конференцији 2015. године у Сендају у Јапану и који је прихватила Генерална скупштина Уједињених нација. Наследник је Хјого оквира: Изградња отпорности народа и заједница на катастрофе, који је био на снази од 2005. до 2015. године као први свеобухватни међународни споразум у области смањења ризика од катастрофа.

Оквир из Сендаја је део усаглашених докумената у оквиру **УН Агенде за одрживи развој до 2030. године** која укључује примену 17 циљева одрживог развоја.

Механизам цивилне заштите Европске уније је Програм ЕУ у области ванредних ситуација који омогућава јачање сарадње земаља чланица ЕУ и земаља кандидата и потенцијалних кандидата кроз размену знања и искустава, учешћем у обукама, тренинзима и вежбама у циљу развијања капацитета за рад и ангажовање у међународном контексту пружања и примања међународне помоћи и јачања капацитета за подршку земље домаћина.

Директива 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце (Севесо III) пружа релевантан оквир и утврђује се правила за превенцију великих удеса који би могли бити проузроковани одређеним индустријским активностима и ограничавање њихових последица на здравље људи и животну средину, како би се избегле

или умањиле штете које могу бити нанете људима, животној средини и имовини. Ова директива налаже државама чланицама ЕУ да усвоје мере на националном и на нивоу компанија како би спречиле велике удесе и да обезбеде одговарајућу спремност и реаговање у случају да се такви удеси догоде. Индустриска постројења у ЕУ су обухваћена њеним одредбама ако су опасне супстанце присутне или би могле бити присутне у комплексу у количинама које прелазе њене прописане граничне количине. Севесо III Директива успоставља један јединствени стандард учинка, односно, оператери морају предузети све неопходне мере (техничке и организационе) да спрече удесе и ограниче њихове последице. Да би се обезбедило испуњење овог циља, Директива утврђује низ захтева који се примењују на различите начине на оператере и надлежне органе који се посебно баве проценом и управљањем опасностима и ризицима, планирањем у ванредним ситуацијама, планирањем коришћења земљишта, инспекцијама, информацијама за јавност и истрагом и извештавањем о удесима. Севесо III Директива се сада примењује у око 12.000 индустријских постројења у ЕУ, где се опасне супстанце користе или складиште у великим количинама, пре свега у сектору за хемију, петрохемију, складиштење горива и прераду метала. Стога, Севесо III Директива представља јаку компоненту стратегија ЕУ за смањење ризика од катастрофа и одрживост природних ресурса. **Европска стратегија за подршку смањењу ризика од катастрофа у земљама у развоју** донета је 2009. године, и има за циљ јачање отпорности и капацитета ових земаља у спречавању, припреми и одговору на природне и технолошке катастрофе. Та стратегија је усклађена са међународним оквирима, као што је Оквир из Сендаја за смањење ризика од катастрофа 2015 – 2030. године, и фокусира се на превенцију, рано упозоравање, изградњу инфраструктуре отпорне на катастрофе и унапређење система управљања ризицима.

2.2. Национални оквир јавне политике

Стратегија националне безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, број 94/19) представља полазну основу за израду других докумената јавне политике и нормативно-правних аката у свим областима друштвеног живота и функционисања државних органа и институција, ради очувања и заштите безбедности грађана, друштва и државе. Ова стратегија препознаје да је Република Србија изложена ризику од поплава, а могуће су и појаве суша, пожара, земљотреса, техничко-технолошких и других несрећа. Израда процена и планова заштите и спасавања, правремено реаговање, као и квалитетна оспособљеност и опремљеност снага за заштиту и спасавање, могу знатно ублажити последице елементарних непогода и катастрофа изазваних људским фактором. Такође, у овој стратегији се наводи да значајан ризик који може утицати на безбедност представљају и техничко-технолошке несреће чије се последице могу испољити не само на територији Републике Србије, већ и на територијама суседних држава.

Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС”, број 35/20) фокус ставља на подршку развоју прерађивачке индустрије. Такво опредељење захтева и пажњу и одређене промене у приступу проблематици индустријских удеса, као и промене у систему управљања ризицима од индустријских удеса.

Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године („Службени гласник РС”, број 47/19) област заштите од индустријских удеса препознаје као неодвојив део урбаног развоја. У оквиру пакета мера 4: „Побољшан квалитет животне средине, здравља и безбедности становника урбаних насеља и висок ниво прилагодљивости урбаних подручја на климатске промене”, укључене су мере, којима се планира јачање институционалних капацитета и спровођење стратешких и планских докумената у планирању и реализацији урбаног развоја са циљем да се заштити и очува животна средина и безбедност живота, формирање специјализованих јединица за одговор на ризике и удесе у урбаним насељима (укључујући и удесе техничко-технолошког порекла) и превенцију великих (хемијских) удеса и ограничавање последица по здравље људи и животну средину у политикама планирања и реализације урбаног развоја (постојећи и планирани севесо комплекси).

Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018 – 2026. године („Службени гласник РС”, број 61/18) утврђује, као једну од мера: „континуирано иновирање плана за ванредне ситуације услед великих (хемијских) удеса у радној средини (и шире у животној средини) и услед дејства јонизујућег зрачења у радној и животној средини”.

Веза између радне средине и животне средине, као и чињенице да безбедни услови рада утичу директно на смањење ризика од индустријских удеса, наглашена је у **Стратегији безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2024. до 2027. године са Акционим планом за њено спровођење** („Службени гласник РС”, број 84/24).

2.3. Регулаторни оквир Републике Србије

Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце („Службени гласник РС”, број 94/24) уређују се правила превенције великих удеса који укључују опасне супстанце и ограничавања њихових последица по здравље људи и животну средину ради обезбеђења високог нивоа заштите у Републици Србији на доследан и ефикасан начин, права и обавезе оператора комплекса, рад комплекса, обавезе надлежних органа, активности које треба предузети након великог удеса, информисање, информациони систем, надзор и казнене одредбе, као и друга питања у вези са тим. Севесо комплекс се дефинише као целокупна локација под контролом оператора, на којој су опасне супстанце присутне у једном или више постројења, укључујући заједничку или са њима повезану инфраструктуру или активности; комплекси могу бити комплекси нижег реда или комплекси вишег реда на основу врсте и количине опасних супстанци које су присутне у комплексу. За комплексе вишег реда оператори израђују документа Извештај о безбедности и интерни План заштите од великог удеса, а за комплексе нижег реда Политику превенције великог удеса и Систем управљања безбедношћу. Политика превенције великог удеса је документ у писаној форми који је оператор обавезан да изради и да обезбеди њену правилну примену путем Система управљања безбедношћу. Извештај о безбедности за комплексе вишег реда обавезно садржи Политику превенције великог удеса и Систем управљања безбедношћу, а захтеви које је оператор дужан да испуни, како би надлежном органу доказао: да се спроводе Политика превенције великог удеса и Систем управљања безбедношћу; да је идентификовао опасности од великог удеса и могуће сценарије великог удеса, да су предузете неопходне мере за превенцију таквих удеса и ограничавање њихових

последница по здравље људи и животну средину и да је ризик од великог удеса прихватљив; да се водило рачуна о одговарајућој безбедности и поузданости при пројектовању, изградњи, раду и одржавању сваког постројења, складишта, опреме и инфраструктуре повезане са радом комплекса, а који су везани за опасности од великог удеса унутар комплекса; да је израђен интерни План заштите од великог удеса, укључујући и достављање информација да би се омогућила израда екстерног Плана заштите од великог удеса; да је пружио довољно информација, како би надлежни орган могао да донесе одлуку о локацији нових активности, или развоју простора у близини постојећих комплекса. Овим законом је прописан поступак учешћа јавности за одређене пројекте и поступак учешћа јавности у изради, измени или прегледу планова и програма, дефинисано је да се при планирању простора морају обезбедити одговарајуће безбедносне удаљености између зона стамбених насеља, зона јавних намена и др. и комплекса који представљају опасност од великог удеса. У циљу информисања јавности овај закон предвиђа већа права на приступ информацијама о ризицима који могу настати од оближњих индустријских постројења и реакцијама у случају удеса, као и већу доступност ових информација у електронској форми. Овај закон је ступио на снагу 6. децембра 2024. године, а примењује се од 6. децембра 2025. године, када се укидају одговарајуће одредбе Закона о заштити животне средине.

Закон о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 42/09) утврђује посебне обавезе Страна у погледу три групе питања: спречавање, приправност и одговор на индустријске удесе који могу проузроковати прекограничне ефекте. Стране су обавезне да предузму мере у циљу идентификације опасних активности (свесом комплексима са могућим прекограничним ефектима у случају удеса) на својој територији у складу са Анексом I Конвенције, а Страна порекла је дужна да о свакој таквој предложеној или постојећој активности обавести све Стране које могу бити погођене. Дефинисан је начин предузимања одговарајућих мера за спречавање индустријских удеса, које укључују и мере за покретање акције оператера у циљу смањења ризика од индустријског удеса (превентивне мере). Предвиђено је да ће Страна порекла настојати да утврди политику одлучивања о локацији нових опасних активности и значајних модификација постојећих опасних активности. У погледу мера приправности, Стране су обавезне да утврде и одржавају адекватну спремност у ванредним ситуацијама, како би одговориле на индустријске удесе. Страна порекла је дужна да за опасне активности обезбеди израду и примену интерних Планова заштите од удеса, укључујући одговарајуће мере одговора и друге мере за спречавање и минимизирање прекограничних ефеката. Заинтересоване Стране посебно обавештавају једна другу о својим плановима заштите од удеса. Свака заинтересована Страна треба да обезбеди израду и примену екстерних планова заштите од удеса, који обухватају мере које треба предузети на њеној територији, како би се прекогранични ефекти спречили и смањили на најмању меру. Уколико више Страна може бити погођено опасном активношћу, оне треба да сачине компатибилне или заједничке планове заштите од удеса. У оквиру мера одговора, које се предузимају у случају удеса, Стране су обавезне да предузму све одговарајуће мере да би смањиле његове ефекте. Уколико је више држава погођено удесом, оне су обавезне да заједно раде на процени његових ефеката у циљу предузимања и координисања одговарајућих мера одговора на удес. Прописано је да су Стране дужне да успоставе и обезбеде деловање компатибилних и ефикасних система обавештавања о индустријским удесима на одговарајућим нивоима, односно потребно је одредити и успоставити једну тачку контакта (институцију) која би за сврху имала пријаву индустријског удеса, као и

циљу узајамне помоћи. Овим законом је прописано и да су Стране обавезне да обезбеде да се одговарајуће информације дају јавности у областима које могу бити погођене ефектима индустријског удеса који проистиче из опасне активности.

Закон о потврђивању Одлуке 2014/2 о измени Анекса I Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 17/21) односи се на опасне супстанце за потребе дефинисања опасних активности.

Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 102/07) и **Закон о потврђивању Амандмана на Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту** („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 4/16), као и **Закон о потврђивању Мултилатералног споразума земаља Југоисточне Европе о спровођењу Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту** („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 12/18) утврђује обавезу да се отворено размотре фактори животне средине у раној фази процеса одлучивања, применом процене утицаја на животну средину на свим одговарајућим административним нивоима, као неопходног средства за побољшавање квалитета информација које се подносе доносиоцима одлука, како би се могле донети одлуке које су исправне за животну средину, посвећујући дужну пажњу свођењу штетних ефеката на минимум, посебно у прекограничном контексту.

Закон о потврђивању Протокола о стратешкој процени утицаја на животну средину уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 1/10) има за циљ да пружи висок ниво заштите животне средине, укључујући здравље, на следећи начин: 1) обезбеђивањем да питања везана за животну средину, укључујући здравље, буду потпуно узета у обзир приликом развоја планова и програма; 2) доприносом разматрању питања везаних за животну средину, укључујући здравље, приликом припреме политика и закона; 3) установљењем јасних, транспарентних и ефикасних процедура за стратешку процену утицаја на животну средину; 4) обезбеђивањем учешћа јавности у стратешкој процени утицаја на животну средину; и 5) интегрисањем помоћу ових средстава питања везана за животну средину, укључујући здравље, у мере и инструменте донете да допринесу одрживом развоју.

Према **Закону о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама** („Службени гласник РС”, број 87/18), екстерни план заштите од великог удеса мора да садржи: „систем и поступак обавештавања надлежних служби других држава у случају великог удеса с могућим прекограничним последицама”. Према овом закону Министарство унутрашњих послова непосредно сарађује, размењује информације и податке са службама исте делатности других земаља и међународним организацијама, остварује међународну сарадњу у области смањења ризика од катастрофа и управљања у ванредним ситуацијама и координира примање и пружање међународне помоћи. Овај закон дефинише обавезе да се изради процена ризика од катастрофа и затим изради план смањења ризика од катастрофа, као и да се изради план заштите и спасавања у свим ЈЛС. Процена ризика представља утврђивање природе и степене ризика од потенцијалне опасности, стања опасности и последица које могу потенцијално да угрозе животе и здравље људи, материјална добра и животну средину. Процена садржи описе свих сценарија за сваку

опасност, резултате прорачуна ризика и нивоа ризика (матрица ризика), после чега се утврђују мере које ће бити предузете за суочавање са сваким високим и веома високим ризиком. Након извршене процене ризика од катастрофа, све ЈЛС треба да припреме план смањења ризика од катастрофа, којим се планирају и утврђују конкретне превентивне, техничке, финансијске и друге мере које треба да предузму ЈЛС како би се суочиле са или смањиле велике и веома велике ризике и тиме створиле услове за безбедан живот и рад људи и свих правних лица. Како би се адекватно одговорило на појаву опасности која угрожава живот и здравље људи и друге заштићене вредности, израђује се план заштите и спасавања, којим се планирају оперативне мере и активности расположивих снага и субјеката у активностима заштите и спасавања. У том смислу, познавање и разумевање различитих ризика је кључно за идентификовање њихових узрока, као и за процесе планирања и одговора у случају катастрофа. Поред тога, закон прописује и низ обавеза у смислу идентификације опасности и смањења ризика, за све остале локације на којима су присутне опасне материје. Овај закон такође прописује обавезу локалних самоуправа (члан 18.) да припреме екстерни план заштите од великог удеса за оне ЈЛС на чијој територији се налазе севесо комплекси вишег реда, као и обавезу да се заинтересованој јавности омогући рани јавни увид и давање мишљења на екстерни план заштите од великог удеса и у току усвајања и у току будућих већих измена и допуна екстерног плана заштите од великог удеса. Према члану 29. овог закона ЈЛС израђује и доноси процену ризика, локални план смањења ризика од катастрофа, план заштите и спасавања и екстерни план заштите од великог удеса уколико се на њеној територији налази севесо комплекс вишег реда.

Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон, 95/18 – др. закон и 94/24 – др. закон), поред осталог, регулише обавезе и поступања оператера и надлежних органа у заштити од великих (хемијских) удеса и те одредбе престају да важе, са почетком примене Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, односно 6. децембра 2025. године, и то:

- одредбе Поглавља 3.2 – Заштита од хемијског удеса и чл. 58 – 63. и члан 34. став 1. тачка 2б) Закона о заштити животне средине;
- одредбе које се односе на инспекцијски надзор из члана 110. тачка 14а), члана 111. тач. 20), 21), 21а), 22) и 23), члана 116. тач. 13), 14) и 15), члана 117. тач. 5), 6), 7) и 8), члана 117а тач. 8), 9), 10), 11) и 12) и члана 120. тач. 10) и 11) Закона о заштити животне средине.

Поред претходно наведеног, а у циљу усклађивања са Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, биће потребно да се изврше додатне измене и допуне Закона о заштити животне средине.

Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20, 52/21, 62/23 и 91/25) прописује да се за све севесо комплексе грађевинска дозвола издаје на републичком или на нивоу аутономне покрајине, чиме се уводи разматрање планирања присуства опасних супстанци и ризика повезаних са њима за све будуће инвеститоре. Такође, приликом планирања простора, у поступку издавања услова и мера заштите животне средине, у просторним плановима се обезбеђују адекватне удаљености између стамбених објеката, објеката јавне намене и

инфраструктурних објеката, од постојећих севесо комплекса, чиме се у почетним фазама управља ризиком од индустријских удеса. Закон прописује одржавање раног јавног увида и јавног увида током спровођења поступка усвајања планских докумената.

Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник СРС”, бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС”, бр. 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 101/05 – др. закон и 54/15 – др. закон) уређује безбедносне услове у вези са применом мера противпожарне и противексплозивне заштите током уградње, изградње, обнове, проширења и рехабилитације, током коришћења постројења за производњу, прераду, финиширање, сипање, складиштење, чување и промет запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова, како би се спречила појава и ширење пожара и експлозија и како би се угасили пожари, као и током спровођења надзора тих мера. Овај закон такође уређује услове за изградњу и безбедну уградњу делова постројења, укључујући севесо постројења и комплексе, и прописује надлежни орган за издавање тих услова, што није у потпуности у складу са хијерархијом издавања грађевинских дозвола за севесо комплексе. Овај закон прописује и услове које мора да испуни правно лице као и физичко лице које се бави складиштењем, руковањем и прометом запаљивих и горивих течности или запаљивих гасова, у којима се не узимају у потпуности у обзир обавезе оператера севесо постројења или комплекса, у случајевима када се оне односе на севесо комплекс. Закон дефинише термин „безбедно растојање” као раздаљину у објекту или око њега или дела објекта преко које се у случају пожара или експлозије у зависности од врсте, количине и начина употребе запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова, типа објекта и изведеним мерама заштите, не очекује угрожавање суседних делова објекта, других суседних објеката, околине и земљишта других власника. Овај закон такође прописује да се безбедна растојања одређују на основу прописа и стандарда Републике Србије, у потпуности занемарујући моделовање ефеката индустријских удеса. Овај закон дефинише и термине „течност”, „гас”, „запаљива течност”, „горива течност” и „запаљиви гас”, при чему је спорно да ли су термини и њихове дефиниције у складу са правним оквиром управљања хемикалијама.

Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, број 109/25) уређује врсте и класификацију отпада, планирање управљања отпадом, субјекте управљања отпадом, одговорности и обавезе у управљању отпадом, организовање управљања отпадом, управљање посебним токовима отпада, услове и поступак издавања дозвола за управљање отпадом, прекогранично кретање отпада, извештавање о отпаду и база података, финансирање управљања отпадом, надзор, као и друга питања од значаја за управљање отпадом. Одредбама овог закона уређено је и управљање опасним отпадом. Овај закон предвиђа да Радни план за управљање отпадом укључује идентификацију извора ризика, податке о мерама превенције удеса и податке о планираним мерама за деловање у ситуацијама удеса. Оператери постројења за третман отпада су обавезни да припреме план заштите од удеса на основу овог закона. За обављање делатности складиштења, третмана и/или одлагања отпада подноси се захтев за издавање дозволе, а уз захтев за издавање дозволе оператер има обавезу да, између осталог, приложи сагласност на план заштите од удеса ако је оператер у обавези да такву сагласност прибави, или интерни План заштите од удеса. Међутим, овај закон се не позива на прописе из области заштите од хемијског удеса, нити узима у обзир обавезе оператера севесо комплекса.

Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18) уређују се садржај, врсте и облици и поступак инспекцијског надзора, овлашћења и обавезе учесника у инспекцијском надзору и друга питања од значаја за инспекцијски надзор. Питања која су од посебног значаја за организовање система инспекцијског надзора, а која су уређена овим законом односе се на праћење стања, процену ризика, планирање, усклађивање и координацију инспекцијског надзора. У поступку вршења инспекцијског надзора, укључујући и службену контролу коју спроводи инспекција ради потврде усаглашености и примене прописа у одређеној области, а који произлази из посебних закона, потврђених међународних уговора или усклађивања законодавства Републике Србије са правним тековинама ЕУ, непосредно се примењују одредбе посебног закона, ако је у одређеној области инспекцијски надзор тим законом уређен другачије. Међутим, непосредна примена одредби посебних закона не може искључити или ограничити непосредну примену одредби Закона о инспекцијском надзору, којима се уређују питања инспекцијског надзора и службене контроле која нису уређена тим посебним законима. Истовремено, надлежна министарства су након доношења Закона о инспекцијском надзору имала обавезу да усагласе посебне законе којима се у одређеним областима уређује инспекцијски надзор у складу са одредбама овог закона. У складу са претходно наведеним, правни оквир који се односи на систем инспекцијског надзора у области индустријске безбедности чине и сви посебни закони којима се у свакој од одређених области уређује инспекцијски надзор.

Закон о слободном приступу информација од јавног значаја („Службени гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10 и 105/21) уређује права на приступ информацијама од јавног значаја којима располажу органи јавне власти, ради остварења и заштите интереса јавности да зна и остварења слободног демократског поретка и отвореног друштва.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 94/24) уређују се услови, начин и поступак вршења процене утицаја на животну средину, стратегија, програма и планова развоја, који се доносе у складу са законом којим се уређује плански систем, просторних и урбанистичких планова дефинисаних законом којим се уређује просторно и урбанистичко планирање, као и планова и основа који се доносе у складу са другим законима у поступку припреме и усвајања планова и програма.

Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 94/24) уређује се поступак процене утицаја за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересованих органа и организација и јавности, прекограничне консултације за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину.

Законом о јавном здрављу („Службени гласник РС”, број 15/16) уведена је област јавног интереса са аспекта јавно-здравствених функција завода за јавно здравље, других здравствених установа и других учесника у очувању и унапређењу здравља становништва.

Законом о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 35/23) уређују се унапређивање и спровођење мера безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима, као и лица која се затекну у радној средини, ради спречавања повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом, општа начела превенције, права посебних група запослених, обавезе послодавца, права и обавезе

запослених, информисање, консултовање, сарадња и обука запослених и представника запослених за безбедност и здравље на раду, Регистар повреда на раду, стручни испити, издавање лиценци, надзор и казнене одредбе.

Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС”, бр. 99/09, 67/12 – УС, 18/20, 18/20 – др. закон и 111/21 – др. закон) утврђује надлежности аутономне покрајине, нарочито у областима у којима се на нивоу Републике Србије уређује систем, као што су: култура, образовање, здравствена заштита, санитарна инспекција, заштита и унапређење животне средине, урбанизам, грађевинарство, привреда и приватизација, рударство и енергетика, пољопривреда, шумарство и слично.

Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 83/14 – др. закон, 101/16 – др. закон, 47/18 и 111/21 – др. закон) прописује права и одговорности јединица локалне самоуправе утврђених Уставом, законом, другим прописом и статутом (кључне и поверене послове), могућност сарадње и удруживања јединица локалне самоуправе ради остваривања заједничких циљева, планова и развојних програма, као и других послова од заједничког интереса.

За израду Програма, релевантни су и следећи закони:

– **Закон о заштити природе** („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка, 14/16, 95/18 – др. закон и 71/21);

– **Закон о заштити земљишта** („Службени гласник РС”, број 112/15);

– **Закон о пољопривредном земљишту** („Службени гласник РС”, бр. 62/06, 65/08 – др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18 – др. закон);

– **Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима** („Службени гласник РС”, број 54/15);

– **Закон о хемикалијама** („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);

– **Закон о рударству и геолошким истраживањима** („Службени гласник РС”, бр. 101/15, 95/18 – др. закон и 40/21);

– **Закон о енергетици** („Службени гласник РС”, бр. 145/14, 95/18 – др. закон, 40/21, 35/23 – др. закон, 62/23, 94/24, 109/25 – др. закон, 109/25 – др. закон и 109/25 – др. закон);

– **Закон о водама** („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др. закон);

– **Закон о заштити од пожара** („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18, 87/18 – др. закон и 87/18 – др. закон);

– **Закон о транспорту опасне робе** („Службени гласник РС”, бр. 104/16, 83/18, 95/18 – др. закон и 10/19 – др. закон).

2.4. Институционални оквир

Институционални оквир за спровођење Програма представљају републички, покрајински и органи јединица локалне самоуправе који су надлежни за индустријску безбедност, која обухвата заштиту животне средине, планирање коришћења земљишта и изградњу, смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама и одговором на њих, управљање хемикалијама и водама, рударство и енергетику, јавно здравље, као и безбедност и здравље на раду.

Надлежни органи дужни су да сарађују у размени искуства и унапређењу знања у области индустријске безбедности, да обезбеде одговарајуће механизме и средства за такву сарадњу, као и да учествују у таквој сарадњи одговарајућих механизма Европске уније, где је то применљиво.

У систему смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, **Влада** обезбеђује изградњу, развој и планирано повезивање делова система и задатака у јединствен систем, управља и координише рад органа државне управе у вези са спровођењем мера и активности за смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама, и доноси акте у складу са законом, и предузима друге мере у оквиру своје надлежности у овој области.

За праћење активности на смањењу ризика од катастрофа и координацију и руковођење у ванредним ситуацијама образују се штабови за ванредне ситуације на свим нивоима. За територију Републике Србије Влада је формирала **Републички штаб за ванредне ситуације**, у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, за праћење активности на смањењу ризика од катастрофа, координацију рада и руковођење свим снагама и субјектима смањења ризика од катастрофа. На челу Штаба је министар унутрашњих послова, начелник штаба је начелник Сектора за ванредне ситуације, а чланови су скоро сви министри у Влади, директори највећих јавних предузећа и руководиоци посебних организација у статусу органа државне управе. Штаб за ванредне ситуације образује **оперативне штабове** као своја помоћна стручна тела. Један од **оперативних штабова односи се на техничко-технолошке опасности** где спадају и удеси у производњи и складиштењу опасних супстанци (севесо комплекси вишег реда).

Задатак Оперативног штаба за координацију и руковођење заштитом и спасавањем у случају техничко-технолошких опасности Републичког штаба за ванредне ситуације је повећавање нивоа организованости и координације субјеката и снага система заштите и спасавања као и сагледавања стања, предузимања оперативних мера при извршавању специфичних задатака заштите и спасавања и предузимања мера заштите на територији Републике Србије. Његова превентивна улога је сагледавање стања, повећавање нивоа организованости и координација субјеката и снага система заштите и спасавања у припреми за реаговање у техничко-технолошким опасностима. Оперативним штабом за координацију и руковођење заштитом и спасавањем у случају техничко-технолошких опасности руководи помоћник министра заштите животне средине. Административне послове Оперативног штаба обавља Сектор за ванредне ситуације.

Састав Оперативног штаба чине руководилац, његов заменик, координатор и чланови. Чланови овог штаба су представници који су овлашћени да непосредно доносе одлуке испред органа или институција које су у њиховој надлежности, представници Надлежне службе, експерти, као и друга лица која у складу са својом надлежношћу и функцијом могу да у најкраћем времену оперативно учествују у раду овог штаба и у доношењу одлука у случају могућности појаве техничко-технолошких опасности или евентуално догођеног акцидента. Чланови Оперативног штаба су представници из следећих институција: Министарства унутрашњих послова – Сектора за ванредне ситуације и Дирекције полиције, Министарства заштите животне средине (Одсека за заштиту од великог хемијског удеса у Сектору за управљање животном средином, Агенције за заштиту животне средине), Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектора за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја), Министарства рударства и енергетике (Одсека за електроенергетске и техничке послове), Министарства здравља, Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичке дирекција за воде, Министарства одбране, Хемијског факултета Универзитета у Београду и Технолошко-металуршког факултета Универзитета у Београду.

Оперативни штаб се сазива ради сагледавања стања, предлагања мера и активности на спречавању или умањењу ризика од техничко-технолошких опасности. Оперативни штаб у складу са својом проценом, ради бржег и ефикаснијег реаговања и доношења одлука и у складу са проценом ситуације на терену може одржати састанак у ужем саставу. Постојећи оперативни штаб је формиран Закључком Републичког штаба за ванредне ситуације број: 42/22 од 26. децембра 2022. године. Кадровске промене у саставу Оперативног штаба за координацију и руковођење заштитом и спасавањем у случају техничко-технолошких опасности, захтевају да се донесе нови Закључак Републичког штаба. У случају потребе, а ради учешћа у раду и разматрању појединих питања која се односе на техничко-технолошке опасности или евентуално догођеног акцидента, поред чланова Оперативног штаба могу бити позвани и представници министарстава, државних органа, привредних друштава и других правних лица и еминентни стручњаци који се баве пословима у вези поменутих опасности.

Јединство деловања субјеката система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама на нивоу Републике Србије обезбеђује се преко Националне платформе за смањење ризика. Републички штаб за ванредне ситуације има улогу Националне платформе. **Национална платформа за смањење ризика од катастрофа** је платформа за разматрање и дефинисање питања од највећег значаја за систем смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, која обезбеђује размену мишљења, знања, иновација, и искустава из области смањења ризика, предлаже мере и активности политике смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, разматра развојне стратегије, планове и програме који су од интереса за смањење ризика и управљање ванредним ситуацијама и јача механизме сарадње и координације на националном и међународном нивоу. У раду Националне платформе, поред чланова Републичког штаба за ванредне ситуације учествују и представници академске заједнице, локалне самоуправе и организација цивилног друштва као и други субјекти система смањења ризика од катастрофа.

Министарство заштите животне средине, Министарство унутрашњих послова и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде надлежни су органи за имплементацију УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса, у сарадњи са **Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарством рударства и енергетике и Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Управом за безбедност и здравље на раду и Министарством спољних послова**. У циљу успешног спровођења УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса, на иницијативу Министарства заштите животне средине, 2011. године закључен је Споразум о оснивању заједничког тела за спровођење УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса. Задатак овог тела је да прати, разматра и координира активности у вези са остваривањем и извршавањем права и обавеза Републике Србије према УНЕЦЕ Конвенцији о прекограничним ефектима индустријских удеса. На предлог Заједничког тела, Министарство заштите животне средине је 2018. године иницирало закључивање новог Споразума, имајући у виду обавезе Републике Србије сходно Закону о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса. Овај споразум је ступио на снагу јануара 2019. године.

Министарство заштите животне средине је у сарадњи са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса, покренуло Дијалог о националној политици (ДНП) за индустријску безбедност. У оквиру ДНП, 2022. године формиран је **Надзорни одбор** који чине надлежни органи и организације. Тела Дијалога о националној политици за индустријску безбедност су Надзорни одбор и Радне групе за појединачне активности ДНП. Активности Надзорног одбора су дефинисане у Пословнику о раду, при чему Надзорни одбор утврђује кључна питања/изазове који треба да се реше у ДНП процесу.

Министарство заштите животне средине (МЗЖС) је надлежно за превенцију великих/индустријских удеса који укључују опасне супстанце. Приправност и одговор у случају великих/индустријских удеса представља одговорност великог броја учесника, релевантних министарстава и локалних органа, укључујући хитне службе, као и оператере/индустрију. Министарство заштите животне средине је, такође, одговорно за преношење у национално законодавство и спровођење релевантног законодавства ЕУ у складу са Севесо III Директивом.

Тема великих/индустријских удеса које изазивају природне опасности и катастрофе (тзв. „*NATECH*” опасности) је у надлежности неколико органа Републике Србије. Идентификација и превенција могућих великих/индустријских удеса које изазивају природне опасности и катастрофе, што се тиче севесо комплекса вишег реда и, стога, опасних активности у оквиру УНЕЦЕ Конвенције о индустријским удесима, од 2010. године, је у надлежности Министарства заштите животне средине. Поред тога, за севесо комплексе нижег реда и привредна друштва или правна лица који нису севесо комплекси у Републици Србији, кад је у питању идентификација и управљање ризицима у вези са могућим индустријским удесима које изазивају природне опасности и катастрофе, надлежност припада Министарству унутрашњих послова, у оквиру свих поступака везаних за управљање ризиком.

Агенција за заштиту животне средине (АЗЖС) је орган управе у саставу Министарства заштите животне средине, са својством правног лица. Одговорна је за

обављање послова државне управе који се односе на: развој, усклађивање и вођење националног информационог система заштите животне средине (праћење стања чинилаца животне средине кроз индикаторе животне средине; Регистар загађујућих материја и др.); спровођење државног мониторинга квалитета ваздуха и вода, укључујући спровођење прописаних и усаглашених програма за контролу квалитета ваздуха, површинских вода и подземних вода прве издани и падавина; управљање Националном лабораторијом; прикупљање и обједињавање података о животној средини, њихову обраду и израду извештаја о стању животне средине и спровођењу политике заштите животне средине; развој поступака за обраду података о животној средини и њихову процену; сарадњу са Европском агенцијом за животну средину (ЕЕА) и Европском мрежом за информације и посматрање (ЕИОНЕТ), као и друге послове одређене законом.

Министарство унутрашњих послова (МУП) је надлежно за преношење у национално законодавство и спровођење обавеза у вези са екстерним плановима заштите од великог удеса. Министарство унутрашњих послова је надлежно и за одговор у случају ванредних ситуација, укључујући велике/индустријске удесе. Министарство унутрашњих послова, као један од субјеката система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, у оквиру ове области има надлежности прописане чланом 25. Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама. У оквиру Министарства унутрашњих послова је основана посебна организациона јединица – **Сектор за ванредне ситуације (СВС)**. У Републици Србији је, као тачка контакта за коришћење Система за обавештавање о индустријским удесима (IAN система)¹ и као надлежни орган који ће поступати као тачка контакта за узајамну помоћ у случају индустријског удеса са прекограничним ефектима, одређен Оперативни центар СВС, у оквиру **Сектора за ванредне ситуације**. Министарство унутрашњих послова, такође, води све поступке у вези са УНДРР и Оквиром из Сендаја.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (МГСИ) обавља послове државне управе који се односе на: грађевинарство; грађевинско земљиште; урбанизам; просторно планирање, односно организацију, уређење и коришћење простора Републике Србије; утврђивање услова за изградњу објеката; уређивање стамбених односа и стамбеног пословања; комуналну инфраструктуру и комуналне делатности, изузев производње, дистрибуције и снабдевања топлотном енергијом; такође, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре обавља послове државне управе у области железничког, друмског, водног и ваздушног саобраћаја.

Агенција за просторно планирање и урбанизам Републике Србије (АППУРС) је одговорна за израду и праћење планских докумената, стручну помоћ, међународну сарадњу и контролу усклађености планова. Агенција је, између осталог, надлежна да: припрема, координира и прати израду докумената просторног и урбанистичког планирања из надлежности Републике Србије; остварује међународну сарадњу у области просторног планирања и урбанизма; пружа стручну помоћ у изради планских докумената ЈЛС; успоставља јединствени систем показатеља за просторно планирање у складу са системом ЕСПОН и води Централни регистар планских докумената у Републици Србији; припрема и

¹ IAN систем, који је донела Конференција Страна УНЕЦЕ Конвенције о индустријским удесима 2000. године, користи се за обавештавање земаља које могу бити погођене на националном нивоу преко тачки контакта у случају великог удеса који изазива или може да изазове прекограничне ефекте. За више информација погледајте: https://unece.org/fileadmin/DAM/env/teia/doc/IA_Publications/IAN_Instruction_En_Dec_2016.pdf.

реализује програме едукације за потребе израде докумената просторног планирања; успоставља и води систем е-Простор за потребе припреме, координације и праћење израде докумената просторног и урбанистичког планирања; врши праћење (мониторинг) промена стања у простору; успоставља и води регистар *brownfield* локација у Републици Србији; издаје, односно потврђује сертификате зелене градње и обавља и друге поверене послове у складу са законом и статутом.

Агенција приликом просторног планирања води рачуна о превенцији великих/индустријских удеса и ограничавању последица тих удеса по здравље људи и животну средину. Агенција обавља консултације са Министарством заштите животне средине, како би се адекватно извршила превенција великих/индустријских удеса у просторном планирању. Консултације се обављају у току израде планског документа, сходно планираном развоју простора, доступним информацијама о постојећим севесо комплексима који се налазе у обухвату планског документа или у близини обухвата планског документа као и условима и мерама заштите животне средине. Ако су за поједина планска документа потребне детаљније информације о могућим ефектима великих/индустријских удеса који могу да имају утицај на плански документ, надлежни орган за просторно планирање дужан је да захтева додатне консултације, информације и релевантне мере заштите од Министарства заштите животне средине. Ако у обухвату планског документа или у близини обухвата планског документа не постоје севесо комплекси, али се планира изградња новог комплекса, у консултације дужан је да се укључи и инвеститор планираног комплекса, ради прибављања свих информација релевантних за превенцију великих/индустријских удеса. Ако се у току консултација утврди да се планираним развојем простора повећавају ризик или последице од великих/индустријских удеса, у том случају може да дође до измена у планирању простора или планираној изградњи новог комплекса, а све у складу са Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце. Ово се односи и на стратешку процену утицаја на животну средину као саставног дела планске документације.

Министарство привреде (МП) обавља послове државне управе који се односе на: привреду и привредни развој, положај и повезивање привредних друштава и других облика организовања за обављање делатности, подстицање развоја и структурно прилагођавање привреде, утврђивање политике и стратегије привредног развоја, предлагање мера и праћење спровођења економске политике за привредни раст, као и друге послове одређене законом.

Министарство рударства и енергетике (МРЕ) је, између осталог, надлежно за спречавање, приправност и одговор у области управљања рударским отпадом и у области безбедности опреме под притиском. Постојећи законски оквир у области рударства даје основ за идентификовање оних локација рударских јаловишта које спадају у севесо постројења, односно комплексе. Министарство рударства и енергетике је одговорно за преношење у национално законодавство и спровођење релевантног законодавства ЕУ у области рударства, укључујући правне прописе у вези са рударским отпадом. Одговорно је и за безбедност постројења за управљање јаловиштима. Област опреме под притиском је важна, јер директно уређује мере превенције за опрему под притиском. Такође, **Агенција за енергетику Републике Србије** је надлежна за издавање енергетских лиценци, посебно за нпр. складишта ТНГ и сличне енергетске објекте, који су идентификовани као севесо постројења, односно комплекси.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде (МПШВ – РДВ) надлежна је, између осталог, за планирање и координацију мера заштите водних ресурса, издавање водних аката са прописаним мерама превенције, надзор над стањем вода као и праћење и одржавање водног режима на прекограничним водотоцима и инспекцијски надзор у области водопривреде. У случају доспевања опасних супстанци у водоток или подземне воде, Републичка водна инспекција, у сарадњи са инспекцијом Министарства заштите животне средине, обезбеђује спровођење мера заштите у оквиру својих законом утврђених овлашћења и учествује у међународној координацији када постоји ризик од прекограничног загађења.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Управа за безбедност и здравље на раду (МРЗБСП – УБЗР) обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа у области безбедности и здравља на раду и давање мишљења за њихову примену, припрему стручних основа за израду националног програма развоја безбедности и здравља на раду и праћење његовог остваривања, као и праћење препорука свих релевантних међународних организација у области безбедности и здравља на раду и друге послове.

Министарство здравља (МЗ) је одговорно за: спровођење стратегије јавног здравља, спровођење санитарних прописа који се односе на заштиту животне средине и био-сигурност, санитарну инспекцију, водоснабдевање за јавну потрошњу, контролу и праћење санитарних услова у и на објектима и на другим местима и друге послове. Министарство здравља је носилац система процене и управљања здравственим ризицима, укључујући процену утицаја на здравље, организацију јавно здравственог надзора, координацију здравственог одговора и управљању здравственим последицама, поред осталог и индустријских удеса.

Републички хидрометеоролошки завод (РХМЗ), у складу са законским надлежностима, својим јединственим хидрометеоролошким системом ране најаве интегрисаним у Национални систем заштите и спасавања Републике Србије, као и европске и светске хидрометеоролошке системе и програме, кроз перманентан 24-часовни рад организационих јединица укључених у систем ране најаве и упозорења, обезбеђује правремене и поуздане метеоролошке, климатске и хидролошке информације, прогнозе и упозорења. Хидрометеоролошки систем најаве и упозорења чине:

- државни метеоролошки и хидролошки осматрачки систем;
- рачунарско-телекомуникациони систем;
- аналитичко-прогностички систем.

Ради систематског праћења и истраживања стања и промена времена, климе и вода, откривања, прогнозирања и ране најаве метеоролошких и хидролошких непогода и катастрофа и детекције климатских промена на територији Републике Србије, успостављен је метеоролошки и хидролошки осматрачки систем Републике Србије као интегрални део европских и глобалних осматрачких система. У оквиру система ране најаве на територији Републике Србије, налази се 36 главних метеоролошких станица и пет рејонских хидролошких станица. На овим станицама раде стално запослени државни службеници. Ове станице, у складу са преузетим међународним обавезама, чине и саставни део светске, европске и регионалне метеоролошке и хидролошке извештајне осматрачке мреже.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине (ПСУЗЖС) обавља послове покрајинске управе у области просторног и урбанистичког планирања и заштите животне средине; доноси програм заштите животне средине, програм мониторинга животне средине, спољни план заштите од несрећа и природних ресурса и планове и програме управљања имовином; обавља послове праћења примене прописа из своје надлежности; одговоран је за контролу експлоатације и заштите природних ресурса и имовине на територији Аутономне покрајине Војводине; обезбеђује сталну контролу и праћење стања животне средине и даје услове за обезбеђивање мера и услова за заштиту животне средине (у процесу процене утицаја на животну средину, у процесу стратешке процене утицаја, за потребе заштите од великог хемијског удеса).

Јединице локалне самоуправе (ЈЛС) надлежне су за заштиту животне средине кроз: припрему програма заштите животне средине и локалних акционих и санационих планова; сарадњу са удружењима и организацијама цивилног сектора; спровођење активности за јачање свести о потреби заштите животне средине; припрему годишњих извештаја и обавештавање јавности о стању животне средине, питања процене утицаја на животну средину и стратешке процене утицаја; као и кроз развој планова и програма; заштита, унапређење и коришћење пољопривредног земљишта и спровођење политике руралног развоја; просторно планирање, паркове, природу и друго; инспекцију и извршење; регулацију, подршку и надзор над радом и развојем комуналних услуга (третман и дистрибуција воде за пиће, одлагање и третман отпада и отпадних вода), као и организацију заштите од природних и других великих катастрофа, укључујући и удесе. ЈЛС су одговорне за израду екстерних планова заштите од великог удеса на својој територији, ако на територији постоји идентификовани севесо комплекс вишег реда.

Доминантну улогу у систему заштите људи, материјалних и културних добара од великих/индустријских удеса, имају јединице локалне самоуправе, а у складу са бројним законима. Систем подразумева да оне своју примарну улогу у управљању ризиком од катастрофа обављају уз свеобухватну подршку свих надлежних органа и институција, током свог превентивног деловања, одговора и опоравка након катастрофа. Надлежни орган јединице локалне самоуправе, дужан је да, након великог удеса који је настао на његовој административној територији, обавести јавност која може бити погођена ефектима тог удеса о ефектима и последицама удеса који се догодио и, где је то могуће, о предузетим мерама за ублажавање последица тог удеса.

Инспекцијски надзор је посао државне управе чија садржина и појам су утврђени законом којим се уређује рад државне управе, који врше **органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе**, с циљем да се превентивним деловањем или налагањем мера обезбеди законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката. Инспекцијски надзор над спровођењем посебних прописа којима су уређена питања која се односе на област индустријске безбедности врше инспекцијски органи у складу са надлежностима и у оквиру делокруга утврђеног посебним прописима.

За севесо комплексе надлежне су следеће инспекције у Републици Србији:

– инспекција за заштиту животне средине (и то инспекција за контролу севесо постројења, инспекција за хемикалије, инспекција за опасан отпад, инспекција за контролу загађења из индустрије);

- инспекција за рударство и инспекција опреме под притиском;
- инспекција рада (безбедности и здравља на раду);
- инспекција Министарства унутрашњих послова (инспекција заштите од пожара);
- санитарна инспекција;
- инспекција Министарства привреде.

У зависности од специфичности севесо комплекса, могу бити укључене и друге надлежне инспекције, као што су:

- инспекција за рударство и инспекција опреме под притиском (за севесо комплексе која користе или складиште велике количине запаљивих течности и гасова, проверава безбедност инфраструктуре и управљање ризицима у складу са Законом о енергетици, рударска јаловишта);
- фитосанитарна инспекција (за севесо комплексе која производе или користе ђубрива);
- водна инспекција;
- грађевинска инспекција;
- друге инспекције у зависности од врсте севесо комплекса.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА У ОБЛАСТИ ИНДУСТРИЈСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ

3.1. Постојеће стање у области заштите од великих/индустријских удеса

Индустријска безбедност у Републици Србији је кључан сегмент у управљању ризицима који проистичу из индустријских активности, са циљем заштите људи, имовине и животне средине. Свеобухватан приступ укључује превенцију, приправност и одговор на удесе, са циљем минимизирања последица удеса у индустријским постројењима, укључујући и прекограничне ефекте. Превенција подразумева спровођење безбедносних стандарда и редовну процену ризика како би се спречили удеси односно свели на најнижи могући ниво. Приправност укључује адекватну обуку кадрова, развој планова заштите од удеса и координацију између надлежних институција. У случају великог/индустријског удеса, ефикасан и брз одговор је од пресудне важности за ублажавање последица. Интегрисан приступ овим аспектима је неопходан за успостављање сигурног и одрживог индустријског окружења.

Изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон, 95/18 – др. закон и 94/24 – др. закон), у национално законодавство су пренете одредбе Директиве 96/82/ЕС о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце (Севесо II Директива), чиме су се стекли услови за предузимање неопходних мера за спречавање великих/индустријских удеса, ограничавање утицаја тих удеса на живот и здравље људи и животну средину као и у циљу стварања услова за управљање ризиком. Према одредбама Закона о заштити животне средине удес је дефинисан као „изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању”. Наведеним изменама овог закона уведен је нови термин „севесо постројење”. Севесо постројење, односно постројење у којем се

обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних, јесте техничка јединица унутар севесо комплекса где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује. Одредбама Закона о заштити животне средине (пре свега оним које се односе на заштиту од хемијског удеса, чл. 58 – 63.) биле су прописане обавезе оператера и других субјеката, између осталог, да су сви оператери севесо постројења дужни да предузму све неопходне мере за спречавање хемијског удеса и ограничавање утицаја тог удеса на живот и здравље људи и животну средину како би се створили услови за управљање ризиком. Ове одредбе су на снази до почетка примене Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, децембра 2025. године.

Доношењем Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце („Службени гласник РС”, број 94/24), Република Србија је ускладила законодавство са Севесо III Директивом, а одредбе Закона о заштити животне средине из области заштите од хемијског удеса престају да важе почетком примене овог закона. За примену новог закона донето је десет подзаконских прописа, до краја 2025. године.

Самопроцена усклађености са УНЕЦЕ Конвенцијом, према „Мерилима за имплементацију Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса” на основу шест индикатора (област рада) и шест критеријума² (фаза напретка) спроведена је 2015.

² Индикатори који су коришћени за сваку од области рада су следећи:

1) Идентификација опасних активности – механизам за прикупљање података; механизам за анализу и валидацију података; и механизам за преглед/ревизију података;

(2) Обавештење о опасним активностима – механизам за прекограничне консултације о опасним активностима; и механизам за обавештавање о опасним активностима;

(3) Превенција - механизам који даје одговорност за индустријску безбедност оператерима опасних активности и механизам којим се уводи режим контроле надлежних органа;

(4) Приправност – механизам који даје одговорност за приправност у ванредним ситуацијама оператерима опасних активности; механизам који надлежним органима даје одговорност за приправност у ванредним ситуацијама; и механизам који обезбеђује прекогранично компатибилне планове за ванредне ситуације;

(5) Одговор и међусобна помоћ – механизам који даје одговорност надлежном органу да благовремено препозна индустријске удесе или непосредну опасност од њих; механизам за обезбеђивање коришћења Система обавештавања о индустријским удесима (IAN) УНЕЦЕ; механизам за обезбеђивање коришћења система обавештавања на локалном нивоу; и механизам који даје одговорност надлежном органу да тражи и пружи помоћ;

(6) Информисање јавности и учешће јавности – механизам за информисање јавности; и механизам којим се обезбеђује могућност учешћа јавности у релевантним процедурама, кад год је то могуће и прикладно.

Критеријуми (фаза напретка) су следећи:

Фаза напретка 1 – низак ниво свести међу надлежним органима о потреби увођења индикатора (механизма) или о захтевима за његово успостављање;

Фаза напретка 2 – почетне дискусије на националном нивоу или међу властима, стручњацима и оператерима воде ка увођењу индикатора (механизма);

Фаза напретка 3 – донета је одлука на нивоу доносиоца политика о увођењу или ажурирању индикатора. Идентификовани су релевантни заинтересовани актери;

Фаза напретка 4 – интензивне и детаљне дискусије одвијају се међу заинтересованим странама идентификованим у фази 3 напретка о садржају релевантног законодавства и процедурама које прецизирају функционисање механизма.

Фаза напретка 5 – предметни механизам усвојен кроз владин акт или други облик националне праксе, али још није оперативан у пракси (на пример, због недостатка људских и/или финансијских ресурса);

Фаза напретка 6 – предметни механизам у потпуности оперативан и спроводе га надлежни органи, оператери или оба.

године. Резултати у погледу статуса имплементације УНЕЦЕ Конвенције показали су да је у већини области рада постигнута фаза напретка 4 или фаза напретка 5, осим за механизам који обезбеђује прекогранично компатибилне планове за ванредне ситуације у оквиру области рада (4) – приправност, где је постигнута фаза напретка 2. Следећа самопроцена је планирана 2026. године, након почетка примене нових прописа из ове области.

Република Србија је потписала билатералне споразуме у области заштите од природних и других катастрофа, односно пружања међународне помоћи у реаговању на ванредне ситуације и развоја механизма сарадње у смислу размене информација, али и развоја процедура за пружање и примање међународне помоћи, размене знања и искустава добре праксе и стручњака у циљу развоја капацитета за смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама. Министарство унутрашњих послова има 13 потписаних билатералних споразума у домену смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, и то са следећим земљама: Република Азербејџан, Република Аустрија, Босна и Херцеговина, Република Бугарска, Народна Република Кина, Република Кипар, Мађарска, Руска Федерација, Словачка Република, Република Словенија, Украјина, Република Хрватска и Црна Гора. Посебан Споразум је потписан мултилатерално са Републиком Албанијом и Републиком Северном Македонијом о сарадњи у заштити од катастрофа на Западном Балкану. Ови споразуми дефинишу сарадњу у области спречавања, припремљености и реаговања на катастрофе, као и пружање међусобне помоћи у случају катастрофа. Такође, потписан је и Меморандум о разумевању и сарадњи у области ванредних ситуација са Републиком Италијом и Писмо о намерама за сарадњу у области ванредних ситуација са Републиком Француском.

Република Србија је чланица Механизма цивилне заштите ЕУ на основу потписаног Споразума између Републике Србије и ЕУ о учешћу Републике Србије у Механизму цивилне заштите. Овај механизам пружа оквир за развој међународне сарадње у области смањења ризика и управљања ванредним ситуацијама, тј. система заштите и спасавања и цивилне заштите. Механизам је оквир за координацију и ефикасно пружање међународне помоћи у случају различитих ванредних ситуација, размену информација и упозорења, координацију активности, али и развој капацитета кроз заједничку обуку, вежбе на терену, размену стручњака и пројекте сарадње.

Законом о планирању и изградњи уведени су појмови севесо постројење и севесо комплекс, док је у делу којим се уређују надлежности у вези са издавањем грађевинских дозвола уведена одредба којом је прописано да министарство надлежно за послове грађевинарства и релевантни орган аутономне покрајине надлежан за грађевинарство издаје грађевинску дозволу за изградњу севесо постројења и севесо комплекса. Ова измена подразумева да се поступци процене утицаја пројеката на животну средину за севесо комплексе више не спроводе на локалном нивоу, за који се показало да нема довољно капацитета.

Заштита од удеса код индустријских постројења која имају количине опасних супстанци на својој локацији, али која нису севесо постројења, тј. имају мање количине опасних супстанци од прописаних Правилником о Листи опасних супстанци, врстама и количинама опасних супстанци и критеријумима за разврставање комплекса у комплексе нижег реда и комплексе вишег реда („Службени гласник РС”, број 28/25), уређена је

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87/18) и налази се у надлежности Министарства унутрашњих послова. Узимајући у обзир делатност којом се бави, врсту и количину опасних материја и објекте које користи, привредно друштво и друго правно лице има обавезу да сачини и Министарству унутрашњих послова достави План заштите од удеса и да у складу са тим документом, предузме мере за спречавање удеса и ограничавање утицаја удеса на живот и здравље људи, материјална добра и животну средину.

У вези са тематиком индустријске безбедности, у 2024. години, измењен је Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС”, бр. 56/10, 93/19, 39/21 и 65/24), који је усаглашен са Анексом III Оквирне Директиве о отпаду (H листа). H листа дефинише опасне карактеристике отпада, на основу чега је олакшана идентификација локација хемијских и термичких поступака прераде отпада и складиштења у вези са тим поступцима као севесо комплекса.

Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду („Службени гласник РС”, број 53/17), делимично је транспонована Директива 2006/21/ЕС о управљању отпадом из екстрактивне индустрије, која регулише, између осталог, превенцију великих удеса у постројењима за одлагање отпада како би се спречиле такве несреће и ограничиле њихове штетне последице по људско здравље и/или животну средину, укључујући било које прекограничне утицаје. Ова уредба не препознаје постројења за отпад из рударских индустрија која спадају у област примене Севесо директиве, што је прописано чланом 6 (1) Директиве 2006/21/ЕС о управљању отпадом из екстрактивне индустрије.

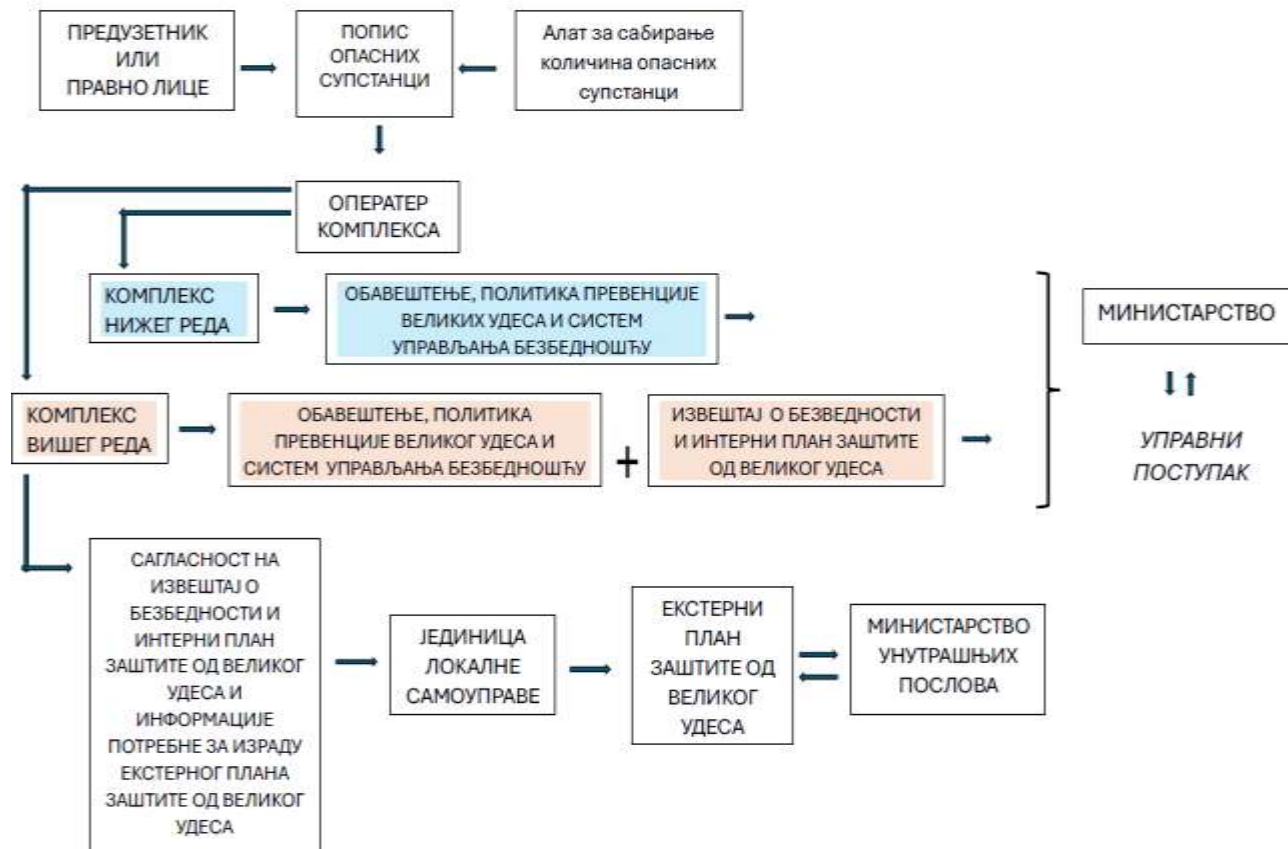
Обавеза и одговорност је оператера да изврши идентификацију севесо комплекса и поступа у складу са прописима (у пракси се дешава да правна лица свесно или ненамерно избегавају испуњавање обавеза). Оператер који обавља активности са опасним материјама дужан је да идентификује комплекс на основу Правилника о Листи опасних супстанци, врстама и количинама опасних супстанци и критеријумима за разврставање комплекса у комплексе нижег реда и комплексе вишег реда и да Обавештење достави Министарству заштите животне средине.

Оператери севесо комплекса су даље у обавези да израде Политику превенције великог удеса и Систем управљања безбедношћу. Оператери севесо комплекса вишег реда израђују, преиспитују, тестирају и ажурирају и Извештај о безбедности и интерни План заштите од великог удеса, на које Министарство заштите животне средине издаје сагласност. Оператери севесо комплекса вишег реда су такође, у обавези да доставе оним ЈЛС, на чијој територији се налази севесо комплекс, сагласност Министарства заштите животне средине на Извештај о безбедности и на интерни План заштите од великог удеса, као и податке за потребе израде екстерног плана заштите од великог удеса.

У складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, надлежни орган ЈЛС на чијој се територији налази севесо комплекс вишег реда, дужан је да изради и донесе екстерни план заштите од великог удеса, са мерама које треба предузети изван комплекса, а који чини саставни део плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ЈЛС. Број градова, општина и градских општина који су израдили екстерне планове заштите од великог удеса је 14 од укупно 26 који имају ту обавезу (град Београд, као и појединачно градске општине на којима се налазе севесо комплекси, имају

обавезу израде екстерних планова заштите од великог удеса). Према подацима, до краја 2024. године, од укупно 174 градова, општина и градских општина, процену ризика од катастрофа је израдило њих 161, док су план заштите и спасавања израдило њих 143, укључујући 14 ЈЛС на чијој се територији налази севесо комплекс вишег реда.

Екстерне планове заштите од великог удеса могу да израђују привредна друштва, односно друга правна лица која имају овлашћење за израду процене ризика од катастрофа и планова заштите и спасавања у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Слика 3.1. Обавезе оператора севесо комплекса вишег и нижег реда

Министарство заштите животне средине води евиденцију севесо комплекса на основу достављених Обавештења и Извештаја о безбедности. Регистар севесо постројења који је урађен у складу са одредбама Закона о заштити животне средине, доступан је на интернет страници Министарства заштите животне средине: https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2024-11/registar_seveso_postrojena_na_teritoriji_republike_srbije_0.pdf.

У поређењу са другим земљама чланицама ЕУ, број севесо комплекса у Републици Србији је мали, што је повезано са развојем и величином индустрије. Тренутно, у Републици Србији укупно је идентификовано 116 севесо комплекса, од чега је 49 севесо комплекса вишег реда. Међутим, број оператора комплекса је мањи, с обзиром да у неким случајевима један оператор има више комплекса. Такође, је идентификовано 67 севесо комплекса нижег

реда. До сада је идентификовано девет севесо комплекса са могућим прекограничним ефектима у случају удеса.

У периоду до децембра 2025. године, број издатих сагласности за прву документацију за севесо комплексе вишег реда је 45, а број издатих сагласности за ажурирану документацију је 28 (оператери су ажурирали документацију, после истека прописаног рока или због промена до којих је дошло у њиховим комплексима). За сва достављена документа су тражене измене и допуне, у више наврата, од почетка примене прописа из ове области 2010. године. Број севесо комплекса који нису добили сагласност на Извештај о безбедности и План заштите од удеса и којима је изречена забрана рада је седам, а укупно је девет решења о несавласности јер је за један исти севесо комплекс три пута вођен поступак и издата су три решења са забраном рада.

За севесо комплексе нижег реда нису се издавале сагласности, док се, према Закону о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, за севесо комплексе нижег реда сагласност издаје на Политику превенције великог удеса и Систем управљања безбедношћу од стране Министарства заштите животне средине.

Према гранама индустрије и делатностима, у Републици Србији најзаступљенији су комплекси који се баве производњом и складиштењем нафте и деривата нафте и течног нафтног гаса (40% од укупног броја севесо комплекса). Од осталих грана индустрије, заступљена је производња петрохемијских производа, производња и складиштење вештачких ђубрива, производња метанола и сирћетне киселине, производња неорганских хемикалија, производња и складиштење експлозива, производња и прерада метала, производња топлотне и електричне енергије итд. Велики је број и врста опасних супстанци које су присутне или могу бити присутне на овим севесо постројењима/комплексима, а које на основу њихових својстава припадају категоријама опасности по здравље (токсичне опасне супстанце), физичке опасности (запаљиве и експлозивне опасне супстанце) и опасности по животну средину. Наведене опасне супстанце везане су за делатност њихове прераде, производње, складиштења, трговине и коришћења у производним процесима.

Број ЈЛС на чијој територији се налазе севесо комплекси вишег реда је 26 (на територији града Београда, у пет градских општина налази се девет севесо комплекса вишег реда). Према територијалној заступљености по управним окрузима у Републици Србији, највећи број севесо комплекса налази се на територији града Београда. Број ЈЛС на чијој територији се налазе само севесо комплекси нижег реда је 22.

Према Закону о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, велики удес јесте догађај, као што је велика емисија, пожар или експлозија, који произлази из неконтролисаног развоја догађаја током рада сваког севесо комплекса обухваћеног овим законом, који тренутно или одложено, унутар или изван севесо комплекса, доводи до озбиљне опасности по здравље људи и животну средину, и који укључује једну или више опасних супстанци.

Међутим, до доношења Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце и подзаконских прописа, није постојала дефиниција „великог” удеса, односно критеријума на основу којих би се утврдило да се ради о великом удесу. Према пријављеним удесима, Република Србија се налази међу земљама са малим бројем удеса. На основу евиденције коју води Сектор за надзор и превентивно деловање у животној средини, на основу доступних података и извршених инспекцијских надзора, у Републици

Србији се у севесо постројењима/комплексима, у периоду 2010 – 2024. године догодило више удеса мањих размера или избегнутих удеса, у које су биле укључене опасне материје, тако да су у 2011. години евидентирана два удеса на севесо постројењима/комплексима, 2013. године шест удеса, 11 удеса 2014. године, седам удеса 2015. године, шест удеса 2017. године, три удеса 2018. године, два удеса 2019. године, четири удеса 2020. године, четири удеса 2021. године, два удеса 2022. године и три удеса 2024. године (2023. године није било пријављених удеса). На основу доступних података о удесима на годишњем нивоу, може се извести закључак да се догодило више удеса на севесо комплексима вишег реда, него на севесо комплексима нижег реда (43 удеса на севесо комплексима вишег реда, а седам удеса на севесо комплексима нижег реда), што одражава већи ризик севесо комплекса вишег реда. Што се тиче ослобођених количина опасних супстанци током удеса, у зависности од својстава опасних супстанци које учествују у удесу, ови подаци се не могу увек са сигурношћу утврдити, нарочито када се ради о краткотрајном ослобађању опасне супстанце, након чега у веома кратком периоду долази до паљења, пожара и/или експлозије. С обзиром да се на основу доступних података већи број удеса догодио услед ослобађања нафтних деривата, може се закључити да су приликом тих удеса ослобођене опасне материје у количинама које се крећу од неколико десетина литара, па до неколико десетина тона.

Планирање коришћења земљишта има значајан утицај у спречавању и смањивању последица великог удеса. Закон о заштити животне средине прописује, да у циљу обезбеђивања мера и услова заштите животне средине у просторним и урбанистичким плановима, Министарство заштите животне средине на захтев органа надлежних за припрему и доношење просторних и урбанистичких планова издаје мере и услове ради утврђивање подручја у којима ће се дугорочно сачувати одговарајуће удаљености између објеката у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја у количинама које су веће од прописаних и стамбених подручја, јавних простора, као и подручја од посебног значаја, ради заштите живота и здравља људи и животне средине. Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце је прописано да су државни органи, органи аутономне покрајине и ЈЛС, надлежни за спровођење прописа којима се уређују услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката, дужни да приликом просторног планирања воде рачуна о превенцији великих удеса и ограничавању последица тих удеса по здравље људи и животну средину. Овај закон јасно дефинише да се превенција великих удеса и ограничавање њихових последица при планирању простора врши путем контроле над одабиром локација за изградњу нових комплекса, затим контроле над променама на постојећим комплексима, као и планирањем нових развоја простора у близини комплекса. Да би се пружила већа заштита стамбених подручја, површина јавне намене и животне средине, укључујући природна и осетљива подручја од посебног значаја за заштиту, потребно је при планирању простора или другим одговарајућим политикама, обезбедити одговарајуће безбедносне удаљености између тих подручја и комплекса који представљају опасност од великог удеса и, када је реч о постојећим комплексима, уколико је потребно, спровести додатне техничко-технолошке мере, да би се ризик за људе и животну средину задржао на прихватљивом нивоу. Превенција великих удеса при планирању простора у прекограничном контексту подразумева обезбеђивање смањења ризика и смањења последица од великих удеса, како на територији Републике Србије, тако и суседне државе која може бити погођена ефектима тих удеса. Информације добијене од надлежног органа

суседне државе, о комплексу вишег реда чије активности могу проузроковати велики удес са ефектима на територији Републике Србије, Министарство заштите животне средине доставља органима надлежним за уређење простора и органима надлежним за израду екстерних планова заштите од великог удеса.

Улога здравственог система у Републици Србији, посебно имајући у виду Закон о јавном здрављу, била је секторска и реактивна. Иако су здравствени ризици једна од кључних последица индустријских удеса, здравствени систем није био кључни актер у процени здравствених последица. Нису биле предвиђене систематске интеграције јавно-здравствене процене ризика у процесе индустријске безбедности и нису давале здравственом систему водећу улогу у процени утицаја на здравље становништва. Здравствени систем није био адекватно заступљен у фази превенције и процене ризика. Систем здравства би требао да има јасно дефинисану улогу у процени утицаја на здравље, што се овим Програмом жели променити. Додатно, здравствени одговор на индустријске удесе обухвата организацију медицинске тријаже, токсиколошког збрињавања, деконтаминације, болничког збрињавања и психосоцијалне подршке у складу са националним протоколима које доноси Министарство здравља.

Обавештавање је један од кључних елемената у систему управљања ризиком и контроли опасности. Механизам обавештавања о опасним активностима према УНЕЦЕ Конвенцији, члан 4. и Анекс III, усвојен је и уведен у национални правни оквир доношењем Правилника о садржини и форми обавештења о комплексима вишег реда чије активности могу изазвати велики удес са прекограничним ефектима и садржини консултације са надлежним органом суседне државе („Службени гласник РС”, број 62/25). Саставни део овог правилника је образац обавештења са дефинисаним садржајем информација о опасним активностима које могу изазвати прекограничне ефекте.

Систем обавештавања о индустријским удесима са могућим прекограничним ефектима је успостављен путем механизма који обезбеђује коришћење *IAN* система у оквиру УНЕЦЕ Конвенције. Тачка контакта за функционисање *IAN* система за обавештавање и узајамну помоћ у случају индустријског удеса са прекограничним ефектима је Оперативни центар СВС, Сектор за ванредне ситуације, у оквиру Министарства унутрашњих послова. Увођење јединственог броја 112 за све хитне ситуације у оквиру Националног центра за обавештавање треба да користи у сврху најбоље организације служби за ванредне ситуације. Земље чланице ЕУ увеле су још 1991. године овај јединствени Европски број за хитне случајеве. Република Србија, иако још није чланица ЕУ, планира увођење овог броја до краја 2025. године.

Законом о заштити животне средине је прописано да је, уколико се деси удес на локацији севесо комплекса, оператер севесо комплекса дужан да одмах о удесу обавести Министарство заштите животне средине, јединицу локалне самоуправе и органе надлежне за поступање у ванредним ситуацијама у складу са прописима којима се уређује заштита и спасавање, и то: о околностима везаним за велики удес, присутним опасним материјама, расположивим подацима за процену последица великог удеса за људе и животну средину и о предузетим хитним мерама. Такође, оператер севесо постројења код кога се десио удес, дужан је да обавести надлежне органе о накнадно прикупљеним подацима који утичу на раније утврђене чињенице и закључке, као и да спроведе хитне, средњорочне и дугорочне мере отклањања последица великог (хемијског) удеса и да, након извршене анализе свих аспеката хемијског удеса, да препоруке за будуће превентивне мере. Због непотпуног

дефинисања обавезе достављања обавештења након великог удеса и критеријума за обавештавање о великом удесу, Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце прецизније су дефинисане обавезе у смислу активности које треба предузети након великог удеса и поред достављања информација о великом удесу и предузимања свих потребних хитних, средњорочних и дугорочних мера у сврху ограничавања и отклањања последица великог удеса, дефинисана је и обавеза вршења истраге о удесу, у циљу давања препорука о будућим превентивним мерама и превенције поновног настанка таквог великог удеса (научене лекције).

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама су дефинисане опште обавезе привредног друштва које обавља активности у којима су присутне опасне материје у прописаним количинама, израда одговарајуће документације (плана заштите од удеса и одговарајуће евиденције), обавештавање и давање сагласности на план заштите од удеса од стране надлежног органа.

Министарство унутрашњих послова успоставља и води Регистар ризика од катастрофа у Републици Србији, у сарадњи са надлежним органима државне управе, другим државним органима и имаоцима јавних овлашћења, који представља електронску, интерактивну, географско-информациону базу података о свим ризицима од катастрофа за територију Републике Србије и за сваку конкретну локацију. Регистар ризика од катастрофа доступан је на интернет страници Министарства унутрашњих послова: <https://drr.geosrbija.rs/drr/home>. Министарство унутрашњих послова израђује и води Регистар о привредним друштвима и правним лицима која рукују опасним материјама, у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Анализа стања људских ресурса у систему смањења ризика од катастрофа показује да постоји недовољан број запослених који треба да реализују послове из области деловања овог система. Тренутно на овим пословима раде четири запослена у Сектору за управљање животном средином – Одељењу за заштиту од великог хемијског удеса, и два инспектора у Сектору за надзор и превентивно деловање у животној средини – Одељењу за загађења из индустријских објеката, севесо и заштиту земљишта – Одсеку за контролу севесо постројења и заштиту земљишта (надлежна инспекција), што није довољно за ефикасну примену прописа и контролу над овим индустријским објектима. Постоји јасна потреба за јачањем кадровских капацитета како би се обезбедило адекватно управљање ризицима и спровођење превентивних мера. Поред тога, постоје и извршиоци у Сектору за ванредне ситуације који су надлежни за техничко-технолошке несреће, али су и њихови ресурси ограничени. На локалном нивоу, послови везани за управљање ризицима и индустријским удесима нису посебно систематизовани, већ су обухваћени радним местима у оквиру области просторног планирања и заштите животне средине. Недостатак стручног кадра и нејасно дефинисане одговорности, додатно усложњавају процес превенције, припреме и реаговања у случају великих удеса.

Недовољан је и број инспектора који врше контролу севесо комплекса. У складу са законом, према Плану и програму инспекције, контрола севесо комплекса вишег реда врши се најмање једном годишње, без обзира да ли је дата сагласност на Извештај о безбедности и интерни План заштите од великог удеса или не, а севесо комплекса нижег реда једном у три године. За потребе контроле севесо комплекса, развијен је Алат за процену ризика и одређивање приоритета инспекције. Применом поменутог алата врши се процена ризика и утврђује ниво ризика севесо комплекса и, у складу са добијеним нивоом ризика, врши се

њихово прелиминарно рангирање. У складу са добијеним ризиком, подзаконским актом је прописана учесталост инспекцијских прегледа севесо комплекса.

3.2. Дијалог о националној политици за индустријску безбедност

Током 2021. године, покренут је Дијалог о националној политици (ДНП) за индустријску безбедност у оквиру УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса.

ДНП се састоји од низа активности усмерених ка подизању свести заинтересованих страна, преиспитивању и усклађивању законодавства и јачању комуникације међу заинтересованим странама одговорним за индустријску безбедност. Предвиђено је да такве активности одређује Надзорни одбор у току животног циклуса ДНП и оне могу обухватити активности као што су консултативни састанци, едукативни семинари, студијске посете у Републици Србији или иностранству, а по потреби и захтеви за измену прописа, јачање видљивости у заједници, као и кампање за учешће и подизање свести јавности итд. Кампање у области индустријске безбедности, превенције удеса, приправности и одговора у таквим ситуацијама, смањења ризика од настанка катастрофа и одговора на ванредне ситуације се одвијају преко релевантних националних и међународних институција, укључујући по потреби парламентарна тела, представнике индустрија, организација цивилног друштва и других заинтересованих страна на националном нивоу, уз подршку међународних експерата.

ДНП има за циљ да обезбеди форум за напредак у реформама политике, подстакне сарадњу између свих релевантних учесника и унапреди индустријску безбедност. Циљ ДНП је и да се идентификују недостаци у погледу индустријске безбедности у Републици Србији на националном нивоу, као и у погледу прекограничне сарадње. ДНП је био основа за израду Програма и Акционог плана.

ДНП је идентификовао десет тема од значаја за унапређење индустријске безбедности:

- 1) пуна имплементација УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса;
- 2) усклађивање домаћег законског оквира са ЕУ Севесо III Директивом и примена тог оквира;
- 3) унапређење система за управљање ризиком од великог удеса у Републици Србији (превенција, приправност и одговор);
- 4) унапређење система инспекцијског надзора;
- 5) унапређење међународне сарадње;
- 6) унапређење безбедности грађана путем адекватног просторног планирања;
- 7) безбедна индустрија – успостављање система преноса знања оператерима;
- 8) сигурно планирање инвестиција у индустрији – унапређење доступности информација оператерима и будућим инвеститорима;
- 9) унапређење доступности информација од јавног значаја битних за безбедност грађана;
- 10) унапређење комуникације и координације са заинтересованим странама.

У оквиру ДНП израђена је свеобухватна документација за потребе израде Програма, којом је дефинисан развој функционалног система управљања ризиком од великих/индустријских удеса кроз разумевање ризика, јачање управљања ризиком (превенције, приправности и одговора), улагање у смањење ризика и јачање спремности за ефикасно реаговање у хазардним индустријама, укључујући јаловишта рудника, као и технолошке удесе изазване природним опасностима и катастрофама (тзв. „*NATECH*” опасности).

3.3. Идентификовани проблеми

На основу спроведеног ДНП и анализе стања идентификовано је да се, и поред резултата постигнутих на пољу индустријске безбедности, Република Србија и даље суочава са одређеним изазовима који представљају препреке на њеном путу да достигне највише стандарде на пољу индустријске безбедности, са аспекта превенције, спремности и одговора у случају великих/индустријских удеса.

Изазови у великој мери настају због недовољне координације између републичких и локалних органа који су надлежни за индустријску безбедност, заштиту животне средине, просторно планирање и коришћење земљишта и изградњу, смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама, управљање хемикалијама и водама, рударство и енергетику, безбедност и здравље на раду, као и због начина сарадње и размене информација између поменутих органа, индустријског сектора и јавности. С тим у вези, нису утврђени поступци за потпуно координисани рад надлежних органа према УНЕЦЕ Конвенцији.

Уочени су и недостаци у домену међународне сарадње, посебно када су земље у окружењу у питању, везани за превенцију, обавештавање и одговор на велике удесе, који имају потенцијал да се пренесу из суседних земаља на Републику Србију и обратно.

Недовољно је опремање надлежних институција за реаговање у случају удеса. То се огледа у недостатку савремене техничке и заштитне опреме, недовољном броју обученог кадра, као и ограниченим капацитетима за брзу интервенцију у ванредним ситуацијама. Поред тога, постоје ограничења у комуникацији и координацији између различитих служби (ватрогасно-спасилачке јединице, хитна помоћ, полиција и инспекцијске службе), што додатно отежава ефикасно реаговање. Због тога је неопходно системско улагање у обуку, техничко унапређење и успостављање јасних протокола сарадње у случају удеса, како би се умањиле последице по људе, животну средину и имовину.

Такође, не постоји довољно административних капацитета на свим нивоима. Надлежни органи имају потребу за оснаживањем броја адекватно образованих, обучених људи, често са одређеним посебним специјалностима и квалификацијама које су потребне за послове у вези са севесо комплексима. Евидентно је да број извршилаца, као и инспектора који раде на овим пословима у Министарству заштите животне средине није довољан и да постоји потреба за унапређењем административних капацитета, како у смислу броја запослених, тако и у погледу потребе за сталним обукама и усавршавањем. Из тог разлога трајање и активности надзора не могу бити адекватно планирани како би се проверили сви системи који су примењени на комплексу, без обзира да ли се ради о системима техничке, организационе или управљачке природе. Такође, не постоји заједнички инспекцијски надзор, са инспекцијама других надлежних органа, на истом севесо комплексу.

Анализом је уочено да поједине институције услед недостатка запослених нису у могућности да обављају послове из надлежности. Недостаје пријем новозапослених, као и оспособљавање постојећег кадра за обављање послова и задатака радних места систематизованих у оквиру различитих организационих јединица, нарочито у области инспекције. Нема довољно обука за развијање капацитета.

Кључне слабости које су идентификоване на нивоу ЈЛС су: ниска свест о ризицима од великог удеса, ниска свест или недостатак свести о потреби да се ускладе интерни и екстерни планови за ванредне ситуације, недостатак капацитета за установљавање, одржавање и тестирање екстерних планова за ванредне ситуације, између осталог у прекограничном контексту, ако је то релевантно.

У досадашњој пракси нису организоване обуке или догађаји у којима би оператери севесо комплекса размењивали знање и примере добре праксе. Такође, недостају смернице и упутства намењена оператерима за препознавање обавеза и припрему документације захтеване законом.

Идентификација севесо комплекса у Републици Србији није у потпуности на задовољавајућем нивоу, посебно за опасан отпад и рударски отпад.

4. ВИЗИЈА

Визија која проистиче из анализе постојећег стања и потенцијала у области индустријске безбедности подразумева да Република Србија до 2035. године, има развијен, свеобухватан, ефикасан и ефективан систем за смањење ризика и последица од великих/индустријских удеса интегрисан са управљањем ванредним ситуацијама којим доприноси повећању безбедности и одрживом развоју у региону.

5. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

5.1. Општи циљ

Општи циљ Програма је развој функционалног система управљања ризиком од великих удеса и унапређивање индустријске безбедности.

Систем управљања ризиком од великог/индустријског удеса обухвата три основна сегмента: превенцију, спремност и реаговање у случају да се такви удеси догоде. С обзиром на комплексност ове области, успостављање функционалног система управљања ризиком од великих/индустријских удеса условљено је координисаним учешћем великог броја надлежних органа на националном нивоу, њиховом вертикалном координацијом са локалним органима, оператерима и јавношћу, као и билатералном прекограничном сарадњом са суседним земљама.

Функционални систем управљања ризиком од великих удеса развија се кроз разумевање ризика, јачање управљања ризиком, улагање у смањење ризика и јачање спремности за ефикасно реаговање у хазардним индустријама, укључујући јаловишта рудника, као и технолошке удесе изазване природним опасностима и катастрофама.

Систем превенције великих удеса треба да допринесе побољшању индустријске безбедности у Републици Србији и да обезбеди да оператери комплекса и надлежни органи, како на националном, тако и на локалном нивоу могу да изврше процену ризика у области великих удеса на територији Републике Србије, затим да Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова располаже адекватним подацима за припрему одговора на могући велики удес, а локални органи власти неопходним подацима за израду екстерних планова заштите од великог удеса, који су саставни део Планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на основу Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Посебни циљеви и мере за достизање посебних циљева у потпуности обухватају све кључне потребе у области индустријске безбедности, идентификоване кроз Дијалог о националној политици за индустријску безбедност.

5.2. Посебни циљеви

За остваривање општег циља Програма утврђују се следећи посебни циљеви:

1) Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор);

2) Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности;

3) Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса.

У складу са обавезама Републике Србије, које проистичу из УНЕЦЕ Конвенције и Севесо III Директиве, мере за остваривање наведених посебних циљева треба да обухвате потпуну хармонизацију са наведеним документима на начин да се усклади регулатива, као и да се обезбеде сви неопходни механизми за поступање свих учесника за превенцију и реаговање у случају индустријског удеса. За то је потребно и да се успостави подршка за ЈЛС и оператере ради испуњавања њихових обавеза, као и да се постепено изграђују стручни капацитети свих учесника, укључујући и подизање знања јавности о великим/индустријским удесима.

6. МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА

Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор)

Мера 1.1. Усклађивање националног законодавства са ЕУ прописима у области индустријске безбедности

Ова мера подразумева усклађивање секторских прописа са прописима ЕУ у области индустријске безбедности. Потребно је у процену опасности/ризика од великих/индустријских удеса интегрисати процену ризика од природних опасности које могу изазвати технолошке катастрофе (или „*NATECH*” догађаје), укључујући и негативне утицаје климатских промена и друге факторе, а у плановима заштите од великог удеса узети у обзир процене опасности/ризика у вези са „*NATECH*” ризицима и утицајима климатских промена, како би се унапредило управљање овим ризицима путем превенције, приправности и реаговања у случају „*NATECH*” догађаја. Биће утврђен и начин ажурирања Регистра комплекса нижег и вишег реда, у складу са Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце.

Мера такође обухвата континуално усаглашавање прописа са ЕУ прописима у области индустријске безбедности.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова, Министарство рударства и енергетике.

Врста мере: регулаторна.

Мера 1.2. Успостављање механизма за пуну примену УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса

Мера подразумева успостављање модела и механизма за примену УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса, како би се обезбедила боља идентификација опасних активности, примена свеобухватног система за обавештавање суседних земаља о опасним активностима, као и испуњавање обавеза надлежних органа и оператера везаних за превенцију, приправност и одговор на удес и информисање јавности и учешће јавности.

Потребно је успоставити обавештавање суседних земаља о опасним активностима и, по потреби, одржавање консултација, као и омогућити размену информација/искустава унутар земље и између земаља. Потребно је дефинисати процедуре за обавештавање и комуникацију са евентуално погођеном суседном земљом, заједничку процену могућих ефеката, обезбеђивање заједничког одговора и координацију мера за ограничавање и минимизирање ефеката индустријског удеса. Такође, потребно је дефинисати параметре на основу којих ће се оцењивати и одговарати на захтев за помоћ друге Стране и јасно дефинисати процедуре које треба поштовати у вези са захтевом за помоћ/пружањем помоћи.

Потребно је даље спровођење Дијалога о националној политици за индустријску безбедност, кроз континуалну сарадњу са заинтересованим странама о заједничким питањима индустријске безбедности.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Врста мере: институционално-управљачко-организациона.

Мера 1.3. Подршка оператерима за израду Обавештења, Политике превенције великог удеса, Система управљања безбедношћу, Извештаја о безбедности и интерних Плана заштите од великог удеса

Ова мера обухвата сет активности којима се пружа подршка оператерима за испуњавање обавеза у складу са Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце.

Оператери севесо комплекса вишег и нижег реда дужни су да израде обавештење за сваки комплекс, као и документ Политике превенције великог удеса и Систем управљања безбедношћу, док су оператери севесо комплекса вишег реда дужни да израде и Извештај о безбедности, као и интерни План заштите од великог удеса, на основу идентификације и процене потенцијалних ризика и разраде могућих сценарија удеса.

У оквиру ове мере биће обезбеђена стручна подршка оператерима кроз израду нових и ажурирање постојећих алата и упутстава за израду докумената оператера.

Ради преноса знања оператерима, биће успостављен систем за организовану размену знања и информација и континуирану сарадњу надлежних органа и оператера у Републици Србији.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Привредна комора Србије, оператери севесо комплекса, Унија послодаваца Србије.

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 1.4. Подршка изради екстерних планова заштите од великог удеса у јединицама локалне самоуправе

Обавеза јединица локалне самоуправе је да израде екстерне планове заштите од удеса на локалном нивоу, у којима су идентификовани севесо комплекси у којима се обављају активности са опасним материјама и ризици од њих по друштвену заједницу и животну средину. Екстерни планови заштите од удеса треба да представљају реалну процену ресурса (укључујући људске, техничке и финансијске ресурсе), који су потребни за одговор на удес, укључујући и посебне мере које се односе на заштиту осетљивих група становништва.

Пружање подршке јединицама локалне самоуправе организацијом информативних семинара и радионица за израду екстерних планова кроз сарадњу и помоћ у домену обезбеђивања потребних информација, стручне подршке, као и преношење знања и искуства свим надлежним институцијама у Републици Србији.

Надлежна институција: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације.

Партнери у спровођењу: Министарство заштите животне средине.

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 1.5. Подршка усклађивању екстерних планова заштите од великог удеса са суседним земљама за оне опасне активности код којих постоји могућност прекограничних ефеката у случају удеса, у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса

Мера обухвата подршку за израду, усвајање и редовно ажурирање заједничких екстерних планова заштите од индустријских удеса са потенцијалним прекограничним ефектима. То подразумева унапређење сарадње и комуникације са суседним земљама кроз организовање семинара и радионица за размену информација и искустава, како на националном нивоу, тако и у оквиру међународних партнерстава.

Посебна активност се односи на заједничке вежбе одговора на индустријске удесе са прекограничним утицајем, чиме се тестира ефикасност оперативних процедура и јача координација између надлежних институција.

Унапређивање међународне сарадње се остварује и путем едукације свих релевантних учесника у Републици Србији, као и подстицање размене знања и примера добре праксе у области управљања ризицима од великих удеса, што је предвиђено мерама у оквиру Посебног циља 2.

Надлежна институција: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације.

Партнери у спровођењу: Министарство заштите животне средине, Министарство здравља, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 1.6. Унапређење и ажурирање Регистра комплекса нижег и вишег реда и интегрисање у информациони систем заштите животне средине

Ова мера подразумева унапређење, вођење и ажурирање Регистра комплекса, припрему база података о севесо комплексима и њихово интегрисање у информациони систем заштите животне средине, што ће омогућити олакшани приступ информацијама и бољу интеграцију са системима управљања ризицима.

Регистар севесо комплекса води Министарство заштите животне средине, на основу докумената оператера који су добили решење о сагласности или решење о измени сагласности. Потребно је стручно оспособљавање надлежне институције за редовно ажурирање и верификацију података кроз инспекцијске надзоре, самопроцене оператера и сарадњу са другим релевантним органима, као и јачање сарадње са оператерима индустријских комплекса и другим заинтересованим странама како би се обезбедила тачност и правовременост података.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова.

Врста мере: обезбеђивање добара и услуга.

Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности

Мера 2.1. Јачање капацитета институција на републичком и покрајинском нивоу за спровођење надлежности у области индустријске безбедности

У оквиру ове мере, биће припремљени програми и организоване обуке за службенике државне управе у сврху даљег унапређења и изградње капацитета за превенцију великих удеса, као и смањењу ризика од катастрофа повезаних са техничко-технолошким несрећама у Републици Србији. Потребно је и повећање броја службеника у области индустријске безбедности, у оквиру постојећег систематизованог броја извршилаца.

Поред организовања обука и специјализованих курсева за поступање са опасним хемикалијама у случају великих удеса, биће развијени и програми стручног усавршавања који ће омогућити континуирано подизање капацитета институција на републичком нивоу. Ови програми укључују обуке из области препознавања и управљања ризицима.

Ови програми укључују обуке из области препознавања и управљања ризицима и примену превентивних мера, укључујући и посебне мере које се односе на заштиту осетљивих група становништва, обуке о планирању коришћења простора/подручја близу постојећих севесо комплекса, или при одабиру локација за нове комплексе, у поступцима просторног планирања, јачање међусекторске сарадње између институција како би се омогућила ефикаснија размена информација, боља координација у реаговању и усаглашавање надлежности, као и организовање редовних симулационих вежби за реаговање у случају индустријских удеса, са циљем тестирања оперативних процедура и унапређења спремности надлежних органа у складу са екстерним плановима заштите од великог удеса.

Потребна је израда приручника за обуке и алата за стандардизовану проверу усклађености са прописима докумената оператера који се подносе на сагласност надлежном органу.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство рударства и енергетике, Министарство здравља, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Агенција за просторно планирање и урбанизам Републике Србије, Национална академија за јавну управу (НАЈУ), Војномедицинска академија (ВМА), Покрајински секретаријат за здравство (ПСЗ), Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине (ПСУЗЖС).

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 2.2. Јачање капацитета локалне самоуправе за спровођење надлежности у области индустријске безбедности

У оквиру ове мере биће израђени програми обука и организоване обуке за јединице локалних самоуправа о Закону о контроли опасности од великих удеса који укључују

опасне супстанце и Закону о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Потребно је повећање броја службеника у области индустријске безбедности у оквиру постојећег систематизованог броја извршилаца.

Потребно је организовати обуке за израду екстерних планова заштите од великог удеса и спровођење вежби за њихово тестирање. То укључује успостављање континуиране сарадње између локалних самоуправа и оператера севесо комплекса.

Такође је потребно организовати обуке о планирању коришћења простора/подручја близу постојећих севесо комплекса, или при одабиру локација за нове комплексе и значајним променама постојећих, у поступцима просторног планирања, а у циљу минимизације ризика.

Потребна је израда приручника за обуке.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације, Привредна комора Србије (ПКС), Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Агенција за просторно планирање и урбанизам Републике Србије, Министарство државне управе и локалне самоуправе, јединице локалне самоуправе, Стална конференција градова и општина (СКГО).

Врста мере: институционално-управљачко-организациона.

Мера 2.3. Подршка јачању капацитета оператера за контролу опасности од великог/индустријског удеса

У оквиру ове мере биће израђени програми обука и организоване обуке за оператере у вези примене Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце и Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама. То укључује припрему програма и организацију обука за оператере севесо комплекса вишег и нижег реда. За оператере комплекса вишег реда потребно је организовање обука, симулација и вежби за тестирање интерних Планова заштите од удеса, како би оператери били спремни за потенцијалне индустријске удесе и могли брзо и ефикасно да делују.

Програма обуке треба да обухвати теме о повећању безбедности комплекса, укључујући унапређење процедура за управљање ризиком, јачање интерних механизма контроле и реаговања, као и примену стечених искустава за спречавање и ублажавање последица удеса.

Потребна је израда приручника за обуке.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: научно-образовне институције, Министарство унутрашњих послова, Привредна комора Србије, Унија послодаваца Србије.

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 2.4. Јачање капацитета свих инспекцијских служби у области индустријске безбедности

Мера обухвата анализу и јачање капацитета свих инспекцијских служби релевантних за област индустријске безбедности, кроз повећање броја инспектора, њихово опремање, подстицање превентивног рада и обуку за примену прописа у области индустријске безбедности. Такође, потребно је јачање капацитета и унапређење рада инспекцијских служби у ингеренцији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе путем побољшања координације са централним нивоом и међусекторске координације на нивоу јединица локалне самоуправе, како би адекватно разумели законске обавезе оператера и надлежних органа, али и опасности и ризике од великих/индустријских удеса.

Спровођење одговарајућих програма обука ће допринети јединственом и синергијском функционисању свих релевантних инспекција за бољу организацију и размену информација и сарадњу између инспекцијских служби приликом планирања и спровођења инспекцијског надзора.

Додатно унапређење система инспекцијског надзора конкретно подразумева и јачање кадровског капацитета, кроз неопходно повећање броја инспектора, у оквиру постојећег систематизованог броја извршилаца, као и обезбеђивање адекватне опреме за рад.

За побољшање рада инспекције такође је потребно обезбеђивање ангажовања одговарајућих лабораторијских капацитета и опреме.

Потребна је израда приручника за обуке.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство рударства и енергетике, Министарство здравља, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Инспекторат за рад, Аутономна покрајина Војводина, Стална конференција градова и општина (СКГО), Национална академија за јавну управу (НАЈУ), јединице локалне самоуправе.

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 2.5. Унапређење материјално-техничке опремљености субјеката за спровођење надлежности у области индустријске безбедности на локалном и националном нивоу

Ова мера треба да обезбеди опрему за релевантне службе и институције које су надлежне за превенцију, приправности и реаговање у случају великих/индустријских удеса, у складу са националним и међународним прописима.

Мера укључује обезбеђивање заштитне опреме и средстава за службенике на пословима превенције великих/индустријских удеса, као и за реаговање у случају великог/индустријског удеса. Такође укључује модернизацију и техничко опремање инспекцијских служби (инспекција у надлежности Министарства заштите животне средине, инспекција рада, итд.).

Мера обухвата набавку, модернизацију и одржавање потребне опреме, средстава и возила. То укључује набавку савремене опреме за детекцију, мониторинг и мерење концентрација опасних супстанци (стационарне мерне станице и мобилне јединице), затим опрему за ватрогасно спасилачке јединице, као и опрему за хитно збрињавање угроженог становништва у случају удеса.

Спровођење мере ће допринети већој ефикасности у идентификацији и смањивању ризика од великих/индустријских удеса и бржој и ефикаснијој интервенцији у случају удеса.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Агенција за заштиту животне средине, Министарство рударства и енергетике, Министарство здравља, Аутономна покрајина Војводина, Управа за заједничке послове републичких органа (УЗЗПРО), Републички хидрометеоролошки завод, Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”, Заводи за јавно здравље.

Врста мере: обезбеђивање добара и пружање услуга.

Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавности о управљању ризиком од великих/индустријских удеса

Мера 3.1. Информисање и подизање свести јавности о ризицима од великих/индустријских удеса и значају учешћа јавности у процесу доношења одлука

Ова мера треба да обезбеди подизање нивоа свести становништва о ризицима од великих удеса. Грађани треба да буду обавештени о локацијама севесо комплекса и постојећим ризицима од ефеката великих удеса. То укључује јачање свести и укљученост локалне самоуправе кроз организовање информативних кампања, радионица и јавних консултација како би грађани били упознати са ризицима од индустријских удеса, како би имали информације које се односе на природу индустријског удеса који би могао да се догоди на комплексу, укључујући његове могуће последице за становништво, посебно осетљиве групе становништва и животну средину. Информисаност грађана омогућава ефикасну имплементацију превентивних мера, имајући у виду да низак ниво перцепције ризика прати низак ниво заинтересованости за превентивне мере.

Потребно је активније учешће јавности у доношењу одлука приликом израде и усвајања просторних планова за нове севесо комплексе или проширења капацитета постојећих, као и приликом израде студија о процени утицаја на животну средину за нове севесо комплексе, проширења постојећих или измене технологије и друго. Грађани који су свесни ризика од индустријских удеса више сарађују са надлежним органима јер могу да разумеју значај таквих мера.

Мера укључује и развој платформе за кампање и едукацију грађана.

Надлежна институција: Министарство заштите животне средине.

Партнери у спровођењу: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство здравља, јединице локалне самоуправе, регионални Архус центри, организације цивилног друштва, оператери севесо комплекса.

Врста мере: информативно-едукативна.

Мера 3.2. Унапређење механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса

За унапређење приправности и реаговања у случају удеса је подједнако важно препознавање, сарадња и координација свих релевантних институција, органа и других субјеката укључујући и грађане, посебно кроз анализу повредивости.

У ту сврху ће се редовно организовати едукативне кампање и јавне трибине, у сарадњи са надлежним институцијама, оператерима и цивилним сектором, како би се грађани упознали са процедурама за реаговање у случају великог удеса, укључујући информације о радњама које погођено становништво треба да предузме и о томе како треба да се понаша у случају индустријског удеса, о аранжманима направљеним у погледу опасне активности, укључујући везу са хитним службама, за поступање у случају индустријског удеса, како би се смањиле последице индустријских удеса и ублажили њихови ефекти, као и о екстерном плану заштите од великог удеса, састављеном у циљу отклањања евентуалних ефеката изван локације севесо комплекса, укључујући прекограничне ефекте индустријског удеса.

Потребно је обезбедити ресурсе за имплементацију усвојеног механизма информисања јавности о томе како ће погођено становништво бити упозоравано и обавештавано у случају великог/индустријског удеса.

Такође, биће унапређен систем и процедуре за обавештавање на локалном нивоу, укључујући извршавање обавезе јединица локалних самоуправа да активно информишу грађане, што могу чинити путем комуникационих платформи, да успоставе отворене канале комуникације између надлежних органа/штабова за ванредне ситуације, оператера севесо комплекса и јавности, укључујући редовне извештаје о безбедносним мерама, плановима реаговања и резултатима инспекција, али и систем раног упозоравања у случају великог удеса, како би се грађани благовремено информисали о потенцијалним опасностима.

Системи обавештавања о индустријским удесима треба да омогуће најбржи пренос података и предвиђања, коришћењем система за пренос и обраду података за упозоравање и одговор у случају ванредне ситуације и за мере које се предузимају ради минимизирања и ограничавања последица прекограничних ефеката, узимајући у обзир различите потребе на различитим нивоима.

То ће допринети да грађани имају приступ правовременим и тачним информацијама од значаја за безбедност грађана, као и обавештењима у случају дешавања удеса.

Надлежна институција: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације.

Партнери у спровођењу: Министарство заштите животне средине, Министарство здравља, јединице локалне самоуправе, регионални Архус центри, организације цивилног друштва.

Врста мере: информативно-едукативна.

Табела 6.1. Кључни показатељи учинка у односу на општи и посебне циљеве и мере за њихово спровођење

Циљеви	Показатељ	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор верификације
Општи циљ: Развој функционалног система управљања ризиком од великих/индустријских удеса и унапређивање индустријске безбедности	Број великих удеса који укључују опасне супстанце, годишње (број)	0 (2023.)	0 (2035.)	МЗЖС
Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор)	Удео удеса који нису имали ефекте ван комплекса (%)	100 (2023.)	100 (2035.)	МЗЖС
Мера 1.1. Усклађивање националног законодавства са ЕУ прописима у области индустријске безбедности	Удео усклађености секторских прописа са прописима ЕУ у области индустријске безбедности (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС
Мера 1.2. Успостављање механизма за пуну примену УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса	Удео максималних оцена у свим категоријама на основу самопроцене усклађености према Мерилима за имплементацију Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса (% максималних оцена у свим категоријама)	0 (2015.)	100 (2035.)	МЗЖС
Мера 1.3. Подршка оператерима за израду Обавештења, Политике превенције великог удеса, Система управљања безбедношћу, Извештаја о безбедности и интерних Планава заштите од великог удеса	Удео оператера севесо комплекса укључен у едукације подизања капацитета за испуњавање обавеза према прописима у области индустријске безбедности, укупно (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС, ПКС
Мера 1.4. Подршка изради екстерних планова заштите од великог удеса у јединицама локалне самоуправе	Удео ЈЛС које су израдиле и добиле сагласност МУП на екстерни план заштите од удеса (%)	54 (2024.)	100 (2035.)	МУП
Мера 1.5. Подршка усклађивању екстерних планова заштите од великог удеса са суседним земљама за оне	Удео усклађених екстерних планова заштите од великог удеса са суседним земљама у односу на број опасних активности у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом	0 (2024.)	100 (2035.)	МУП

Циљеви	Показатељ	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор верификације
опасне активности код којих постоји могућност прекограничних ефеката у случају удеса у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса	о прекограничним ефектима индустријских удеса, укупно (%)			
	Удео опасних активности за које су реализоване заједничке вежбе и симулације са суседним земљама у циљу унапређења спремности за одговор на прекограничне индустријске удесе у односу на број опасних активности у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса, укупно (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МУП
Мера 1.6: Унапређење и ажурирање Регистра комплекса нижег и вишег реда и интегрисање у информациони систем заштите животне средине	Унапређен Регистар комплекса нижег и вишег реда (не/делимично/да)	не (2024.)	да (2035.)	МЗЖС
	Ажуриран регистар, годишње (не/делимично/да)	не (2024.)	да (2035.)	МЗЖС
Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности	Удео севесо комплекса вишег реда који поседују сагласност за документа захтевана законом у односу на укупан број идентификованих севесо комплекса вишег реда (%)	94 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС
	Удео севесо комплекса нижег реда за које је издата сагласност за документа захтевана законом у односу на укупан број идентификованих севесо комплекса нижег реда (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС
Мера 2.1. Јачање капацитета институција на републичком и покрајинском нивоу за спровођење надлежности у области индустријске безбедности	Број обучених службеника државних институција у области индустријске безбедности, годишње (број)	0 (2024.)	70 (2035.)	МЗЖС, МУП, МГСИ, МПШВ/РДВ, МП, МЗ, МРЕ
	Удео попуњених радних места у МЗЖС у односу на систематизовани број радних места за послове у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно (%)	66 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС
	Број прераспоређених службеника у МЗЖС на радна места у области индустријске безбедности, укупно (број)	0 (2024.)	4 (2035.)	МЗЖС

Циљеви	Показатељ	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор верификације
Мера 2.2. Јачање капацитета локалне самоуправе за спровођење надлежности у области индустријске безбедности	Удео ЈЛС чији запослени су завршили обуку, годишње (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС, ЈЛС
Мера 2.3. Подршка јачању капацитета оператера за контролу опасности од великог/индустријског удеса	Удео оператера севесо комплекса, који су похађали обуку у односу на укупан број оператера, годишње (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС, ПКС, оператери
Мера 2.4. Јачање капацитета свих инспекцијских служби у области индустријске безбедности	Број обучених инспектора на свим нивоима, годишње (број)	0 (2024.)	150 (2035.)	МЗЖС, МУП, МПШВ, МГСИ, МП, МЗ, МРЕ, МРЗБСП – Инспекторат за рад, ПСУЗЖС, ЈЛС
	Удео попуњених радних места у односу на систематизовани број радних места инспекцијских служби МЗЖС у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно (%)	54 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС
	Удео попуњених радних места у односу на систематизовани број радних места инспекцијских служби МУП у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно (%) (2024.)	100 (2035.)	МУП
	Удео попуњених радних места у односу на систематизовани број радних места инспекцијских служби МРЕ у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно (%)	43 (2024.)	100 (2035.)	МРЕ
Мера 2.5. Унапређење материјално-техничке опремљености субјеката за спровођење надлежности у области индустријске безбедности на локалном и националном нивоу	Обезбеђени опрема и средства за рад службеника у области индустријске безбедности на локалном и националном нивоу (не/делимично/да)	не (2024.)	да (2035.)	МЗЖС, МУП, МГСИ, МПШВ/РДВ, МЗ, МРЕ, МРЗБСП – Инспекторат за рад
	Обезбеђена материјално-техничка опрема за контролу опасности и одговор у случају великог/индустријског удеса (не/делимично/да)	не (2024.)	да (2035.)	МЗЖС, МУП, МЗ

Циљеви	Показатељ	Почетна вредност	Циљана вредност	Извор верификације
Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса	Удео ЈЛС које су информисане о управљању ризиком од великих/индустријских удеса у односу на укупан број ЈЛС, укупно (%)	0 (2024.)	100 (2035.)	МЗЖС
Мера 3.1. Информисање и подизање свести јавности о ризицима од великих/индустријских удеса и значају учешћа јавности у процесу доношења одлука	Број организованих кампања за заинтересоване стране и јавност, годишње (број)	0 (2024.)	1 (2035.)	МЗЖС
Мера 3.2. Унапређење механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса	Унапређен систем и процедуре за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана (не/делимично/да)	не (2024.)	да (2035.)	МУП

Показатељи учинка мера се односе на праћење њиховог спровођења до краја трајања Програма. У акционим плановима за спровођење Програма, могуће је утврдити и одговарајуће додатне показатеље на основу којих ће бити могуће пратити учинак у спровођењу одређених мера за период трајања одређеног акционог плана.

У случајевима када не постоје поуздани подаци за почетне вредности показатеља, те вредности ће бити утврђене кроз одговарајуће активности које ће бити планиране у првом акционом плану за спровођење Програма.

Везе циљева и потциљева одрживог развоја са сваким циљем Програма:

1) Општи циљ: Развој функционалног система управљања ризиком од великих удеса и унапређивање индустријске безбедности;

2) Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор):

– 11.5: Смањење броја смрти и економских губитака узрокованих катастрофама, укључујући и индустријске несреће (индустријска безбедност доприноси отпорности становништва и инфраструктуре);

– 13.1: Јачање отпорности и капацитета за прилагођавање климатским ризицима и катастрофама (безбедност севесо комплекса мора се прилагодити климатским променама и екстремним временским условима);

– 16.6 и 16.10: Ефикасне, одговорне институције и транспарентно извештавање о ризицима (ефикасан институционални одговор на индустријске удесе захтева успостављен систем и донете прописе);

3) Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности:

– 3.9: Смањење броја смрти и обољења узрокованих опасним хемикалијама и загађењем ваздуха, воде и земљишта (индустријска безбедност директно утиче на заштиту здравља запослених, локалног становништва и животне средине);

– 6.3: Побољшање квалитета воде смањењем загађења и опасних хемикалија (превенција индустријских удеса спречава контаминацију вода и земљишта);

– 9.4: Модернизација инфраструктуре и унапређење индустрије за одрживост, укључујући ефикасну употребу ресурса и безбедну технологију (одржива индустрија подразумева и безбедност у раду и отпорност на техничке и природне ризике);

– 12.4: Постизање еколошки исправног управљања хемикалијама и отпадом током целог животног циклуса (индустријска безбедност укључује управљање опасним материјама и спречавање удеса);

– 13.1: Јачање отпорности и капацитета за прилагођавање климатским ризицима и катастрофама (безбедност севесо комплекса мора се прилагодити климатским променама и екстремним временским условима);

4) Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса:

– 11.5: Смањење броја смрти и економских губитака узрокованих катастрофама, укључујући и индустријске несреће (индустријска безбедност доприноси отпорности становништва и инфраструктуре).

Табела 6.2. Преглед доприноса циљева Програма циљевима одрживог развоја Агенде 2030

Општи и посебни циљеви	Показатељи	Циљеви одрживог развоја
Општи циљ: Развој функционалног система управљања ризиком од великих удеса и унапређивање индустријске безбедности	Број великих удеса који укључују опасне супстанце, годишње (број)	
Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор)	Удео удеса који није захтевао интервенцију служби ван комплекса (%)	 (11.5) (13.1) (16.6, 16.10)
Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности	Удео севесо комплекса вишег реда за које је издата сагласност за документа захтевана законом у односу на укупан број идентификованих севесо комплекса вишег реда (%) Удео севесо комплекса нижег реда за које је издата сагласност за документа захтевана законом у односу на укупан број идентификованих севесо комплекса нижег реда (%)	 (3.9.) (6.3.) (9.4.) (12.4.) (13.1.)
Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих/индустријских удеса	Удео грађана који су информисани о управљању ризиком од великих/индустријских удеса у односу на број грађана који могу бити угрожени ефектима великих/индустријских удеса (%)	 (3.9) (11.5)

Спровођење Агенде 2030 и остваривање изабраних Циљева одрживог развоја (ЦОР 3, 6, 9, 11, 12, 13 и 16) у директној је вези и са испуњавањем четири приоритетне области Оквира за смањење ризика од катастрофа из Сендаја за период 2015 – 2030. године, јер обе агенде промовишу отпорност, одрживост, добробит становништва и јачање институционалних капацитета за управљање ризицима.

Табела 6.3. Веза циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Оквира за смањење ризика од катастрофа из Сендаја за период 2015 – 2030. године

Циљеви одрживог развоја (ЦОР)	Опис ЦОР	Усклађеност са приоритетним областима Сендаи оквира
ЦОР 3 – Добро здравље и благостање	Обезбедити здрав живот и промовисати добробит за све у свим узрастима.	Приоритет 4: Унапређење капацитета за спремност и бољи одговор на катастрофе и здравствене кризе
ЦОР 6 – Чиста вода и санитација	Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарним условима за све.	Приоритет 2: Јачање управљања ризицима у критичним инфраструктурама као што су системи водоснабдевања
ЦОР 9 – Индустрија, иновације и инфраструктура	Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију.	Приоритет 2 и 3: Улагање у отпорну инфраструктуру и смањење постојећег ризика
ЦОР 11 – Одрживи градови и заједнице	Учини градове и насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.	Сва 4 приоритета , посебно: Приоритет 1 (Разумевање ризика) и Приоритет 3 (Смањење постојећег ризика)
ЦОР 12 – Одржива потрошња и производња	Осигурати одрживе моделе потрошње и производње.	Приоритет 3: Превенција и смањење нових ризика кроз одговорне производне праксе
ЦОР 13 – Климатске промене	Предузети хитне мере у борби против климатских промена и њихових последица.	Сва 4 приоритета , јер климатске промене повећавају ризик од катастрофа
ЦОР 16 – Мир, правда и јака институција	Изградити ефикасне, одговорне и инклузивне институције.	Приоритет 1 и 4: Оснаживање институција за управљање ризицима и побољшање координације

7. ПРОЦЕНА ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА

7.1. Трошкови спровођења Програма

Мере предложене овим програмом изискују прерасподеле службеника у оквиру постојећих систематизованих радних места у области индустријске безбедности, у оквиру постојећег броја запослених, спровођења различитих врста обука и јачања капацитета свих учесника у управљању индустријском безбедношћу, као и инвестиционе активности оператора у различитим секторима, пре свега нафтної и хемијској индустрији. Прелиминарна процена додатних инвестиционих трошкова у циљу унапређења индустријске безбедности извршена је на основу доступних података оператора и износи 617,6 мил. ЕУР у периоду 2026-2035. године и не може се сматрати поузданом и коначном с обзиром на ограничен приступ подацима о планираним инвестиционим активностима оператора.

Претходно поменуте додатне инвестиционе трошкове ће сносити оператори и они се у највећој мери односе на одржавање постојећих или куповину нових техничких

система заштите и изградњу, реконструкцију или надоградњу инфраструктурних објеката, а мањи део додатних трошкова оператера односи се на јачање кадровских капацитета, односно, запошљавање нових лица и обуке и стручна усавршавања.

Табела 7.1. Структура инвестиција оператера (у ЕУР)

Р. бр.	Врста инвестиције	2026-2030. год.	2031-2035. год.
1.	Јачање кадровских капацитета	7.437.688	8.093.162
2.	Одржавање техничких система заштите	134.367.750	48.092.093
3.	Куповина нових техничких система заштите	49.859.957	41.145.630
4.	Изградња, реконструкција или надоградња инфраструктуре	312.158.770	15.362.298
5.	Остало	420.000	650.000
	Укупно:	504.244.165	113.343.183

Табела 7.2. Структура инвестиција оператера (у %)

Р. бр.	Врста инвестиције	2026-2030. год.	2031-2035. год.
1.	Јачање кадровских капацитета	1,5%	7,1%
2.	Одржавање техничких система заштите	26,6%	42,4%
3.	Куповина нових техничких система заштите	9,9%	36,3%
4.	Изградња, реконструкција или надоградња инфраструктуре	61,9%	13,6%
5.	Остало	0,1%	0,6%
	Укупно:	100,0%	100,0%

Доминантан извор финансирања инвестиција оператера чине сопствени извори (98,4%) што показује да оператери планирају веома ограничено коришћење екстерних извора финансирања за ову врсту трошкова.

Табела 7.3. Извори финансирања инвестиција оператера

Р. бр.	Извор финансирања инвестиција	Износ (ЕУР)	Учешће (%)
1.	Сопствени извори	607.737.348	98,4%
2.	Позајмљена средства (кредит, лизинг)	9.850.000	1,6%
	Укупно:	617.587.348	100,0%

Будући да мере за постизање утврђених циљева захтевају минимална инвестициона улагања државе (1,7 милиона РСД), планирано је да се средства из

државног буџета користе за финансирање мера које ће углавном спроводити државни органи и институције у циљу јачања институционалних капацитета на свим нивоима (републички, покрајински и јединице локалне самоуправе) и за административне активности.

Буџетска средства ће се користити за обуке за запослене у области индустријске безбедности као и остале трошкове: едукација привредних субјеката, представника јединица локалне самоуправе и пружање техничке помоћи оператерима у изради интерних аката за унапређење индустријске безбедности и подстицање сарадње између локалних самоуправа и оператера севесо комплекса. Поред тога, држава ће имати важну улогу у спровођењу мера Програма у вези информисања и подизања свести јавности о ризицима од индустријских удеса и успостављања механизма за обавештавање јавности и доступности информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса.

Не узимајући у обзир претходно поменуте инвестиционе трошкове оператера у циљу унапређења индустријске безбедности, процењени трошкови спровођења Програма износе 720,1 милиона РСД и односе се на инвестиције (662,6 милиона РСД, 92,0%) и едукације и обуке запослених (57,5 милиона РСД, 8,0%).

Табела 7.4. Структура трошкова спровођења Програма

Врста активности	Број активности	Износ трошкова (000 РСД)	Учешће (%)
Едукација и обука	24	57.557	8,0%
Инвестиције	6	662.572	92,0%
Укупно:	30	720.129	100,0%

Од укупног износа трошкова, 10,8 милиона РСД (1,5%) ће се одредити за спровођење мера из Посебног циља 1 (Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса), 699,6 милиона РСД (97,1%) се одређује за спровођење Посебног циља 2 (Изграђен капацитет институција и оператера у области индустријске безбедности) и 9,7 милиона РСД (1,4%) намењено је за спровођење мера из Посебног циља 3 (Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих удеса).

Неколико активности у оквиру Посебног циља 2, а које се односе на набавку опреме за унапређење мониторинга специфичних загађујућих материја у околини севесо комплекса, набавку санитарских возила за обављање транспорта и хитне медицинске помоћи повређенима у великим удесима и унапређење лабораторијских капацитета Института/Завода за јавно здравље за приправност и одржавање опреме генеришу највећи део трошкова имплементације, односно, око 64%. Ово је разумљиво с обзиром да се реализацијом ових активности значајно унапређује управљање индустријском безбедношћу.

Процењена вредност трошкова за остваривање циљева Програма у периоду до 2035. године су дате у константним (сталним) ценама из 2025. године (инфлација није укључена). У наредном периоду, приликом реализације сваке од наведених мера, процењене вредности трошкова би требало кориговати на основу актуелне стопе инфлације.

Саставни део овог програма је Акциони план за његово спровођење који обухвата период од 2026. до 2030. године. Акциони план садржи разрађене мере и активности које доприносе остваривању посебних циљева Програма укључујући и процену трошкова, односно средстава потребних за њихово спровођење. Утврђивање трошкова Акционог плана за спровођење рађено је у складу са Приручником за обрачун трошкова јавних политика и Методологијом обрачуна стандардних трошкова за израду планских докумената. Приликом обрачуна трошкова у обзир нису узимане редовне активности органа, већ само додатне или увећан обим постојећих активности које су Министарство заштите животне средине и друге релевантне институције Републике Србије предвиделе својим буџетима и програмским активностима у оквиру њих.

7.2. Могући извори финансирања

Финансирање мера и активности може бити засновано на коришћењу средстава буџета Републике Србије, средствима међународних фондова, средствима приватног сектора укључујући и јавно-приватно партнерство и средствима локалних самоуправа.

Основни домаћи извор финансирања заштите животне средине је буџет Републике Србије при чему расподела средстава зависи од могућности биланса буџета, али је улога међународних финансијских институција веома важна за подршку јачању и унапређењу индустријске безбедности у Србији. Уз финансијску подршку Европске уније и Швајцарске Конфедерације у оквиру пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији”, Програм Уједињених нација за развој (УНДП) омогућена је подршка јавним и приватним компанијама укључујући мала и средња предузећа и у области унапређења индустријске безбедности. И поред чињенице да постоје расположива финансијска средства „зеленог финансирања” у смислу грантова и кредита она су прилично ограничена у поређењу са укупним инвестиционим потребама.

Укупан износ трошкова у оквиру Програма за индустријску безбедност (без инвестиционих трошкова оператера) износи 720,1 милиона РСД, а извори за њихово финансирање се могу поделити у две групе:

- ЕУ и други фондови (донаторска средства); и
- буџет Републике Србије.

Детаљнији увид у структуру извора финансирања показује да донаторска средства имају доминантну улогу у финансирању активности са уделом преко 65% у укупним изворима финансирања, а остатак се односи на буџетска средства.

Финансијска средства ЕУ и других фондова (донаторска средства) ће се поред финансирања значајног дела инвестиција користити и за финансирање обука и едукативних програма и активности.

Претходно је поменуто да прелиминарна процена вредности инвестиционих активности које су предмет финансирања оператера износи 617,6 милиона ЕУР при чему постоји мањи број оператера чије су планиране вредности инвестиција у индустријску безбедност веће од 20 милиона ЕУР.

Поред претходно наведених активности које су, у финансијском смислу, знатно захтевније, постоје одређене активности чије је спровођење неопходно, а које су највећим делом усмерене ка пружању стручне помоћи и подршке у различитим областима (правно-административна и техничка питања, едукативне кампање, промотивне активности и сл.).

8. АНАЛИЗА ЕФЕКТА МЕРА

8.1. Финансијски ефекти

Спровођење мера утврђених Програмом неће имати значајне ефекте на јавне расходе у средњорочном и дугорочном периоду. На основу утврђених мера и дефинисане структуре финансирања појединачних активности у области индустријске безбедности потребно је у буџету Републике Србије планирати одређена финансијска средства. Средства из буџета Републике Србије ће бити обезбеђена кроз одговарајуће програмске активности у складу са могућностима у оквиру лимита на разделима органа или институција надлежних за финансирање активности/пројекта, који се утврђују у Закону о буџету Републике Србије за сваку календарску годину. Такође, поред средстава које је потребно обезбедити из буџета Републике Србије, потребно је планирати и средства из других извора финансирања, пре свега фондова ЕУ.

У вези административних и осталих трошкова у циљу јачања административних капацитета који треба да обезбеде спровођење Програма у периоду до 2030. године процењено је да нису потребна додатна финансијска средства, али је потребно обезбедити 57,5 милиона РСД за обуке особља (буџет) и 662,6 милиона РСД за одговарајућа основна средства и опрему запослених (донаторска средства и буџет).

Расходе који настају због спровођења Програма потенцијално је могуће остварити кроз редистрибуцију постојећих средстава, али у оквиру утврђених лимита у Закону о буџету Републике Србије за сваку календарску годину на разделима органа надлежних за инвестирање у пројекте из области заштите животне средине и других области.

8.2. Економски ефекти

Применом предложених мера привредни субјекти могу остварити економске користи по неколико основа. Претходно је поменуто да се инвестициона улагања у унапређење индустријске безбедности односе на куповину нових или одржавање постојећих техничких система заштите, али и изградњу или реконструкцију инфраструктурних објеката (грађевински објекти, постројења, складишта, бране, интерни путеви и сл.). Планиране инвестиционе активности оператера несумњиво и у великој мери доприносе унапређењу индустријске безбедности, али се реализују у циљу испуњавања и других регулаторних захтева (захтеви за *IPPC* постројења, индустријске емисије и сл.) па није могуће прецизно утврдити и квантификовати економске ефекте ових улагања. Предузећа могу остварити значајне економске уштеде по основу употребе мањих количина ресурса и енергије, што доводи до смањења трошкова набавке сировина/материјала и енергије. Поред тога, кроз улагања у индустријску безбедност, увођење савремених техничко-технолошких решења и развој инфраструктуре подиже се углед, побољшава интеракција са купцима и повећава њихова лојалност. Као резултат претходно наведених инвестиција могу се очекивати и извесне уштеде у потрошњи природних ресурса, мање генерисање отпада и штетних емисија.

Поједини привредни субјекти, односно, оператери нижег и вишег реда ће имати потребу за додатним трошковима у вези јачања кадровских капацитета кроз запошљавање нових људи или обуке и стручна усавшавања запослених у области индустријске безбедности, али ће те активности истовремено утицати на подизање свести у целом предузећу о потреби континуираног чувања и одржавања инфраструктуре, постројења и опреме и избегавања потенцијално великих трошкова као последица индустријских удеса и хаварија.

Додатне инвестиције оператера у индустријску безбедност могу неповољно утицати на њихову рентабилност и конкурентност на домаћем и иностраном тржишту, али само под претпоставком да се ови трошкови, дугорочно посматрано, не могу у већој мери урачунати у цену производа или услуга који се на тај начин пребацују на крајње кориснике. Са друге стране, постројења са новијом технологијом и опремом и вишим нивоом индустријске безбедности могу да остваре одређене уштеде у производном процесу, смање трошкове производње и побољшају пословну репутацију и конкурентност.

Спровођење Програма неће имати ефекте на услове конкуренције на тржиштима Републике Србије.

Примена мера које су представљене у Програму ће утицати на трансфер технологија и примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација у Републици Србији. Наиме, функционисање оператера нижег и вишег реда уз одређене промене у складу са захтевима за унапређење индустријске безбедности захтева нове организационе и пословне вештине.

Спровођење Програма нема утицај на друштвено богатство и његову расподелу, али ће утицати на квалитет радне снаге на административним и оперативним пословима. Да би се спровеле мере које су назначене у Програму радна снага треба да похађа додатне тренинге и обуке. Реализација програмских мера и активности доприноси стварању користи за друштво и економију уз одговарајуће додатне трошкове.

Економске користи се огледају у следећем:

- мање штете које настају као последица индустријских удеса кроз смањење трошкова за санацију последица контаминације земљишта, воде и ваздуха и надокнада лицима која су директно изложена штетним ефектима индустријских удеса;
- нижи ризик од (непоправљиве) штете у вези са природним ресурсима (вода, земљиште);
- користи по питању трансфера технологија и примене савремених техничко-технолошких, организационих и пословних иновација у пословним активностима оператера што резултира повећањем ефикасности и смањењем трошкова производње.

Поред позитивних ефеката на животну средину и здравље људи, приликом успостављања и унапређења у функционисању различитих система и постројења може доћи и до извесних негативних ефеката на пословне активности уколико се не примене мере за смањење тих негативних утицаја. Приликом одржавања или уградње нових система заштите од индустријских удеса или изградње инфраструктуре може доћи до непланираних застоја или поремећаја у пословним активностима који негативно утичу на оперативне и финансијске резултате предузећа. Такође, приликом изградње или реконструкције постројења или инфраструктуре може доћи до негативних утицаја на животну средину (губитак површина локалног земљишта и смањење вредности некретнина услед смањене удобности услед појаве буке или непријатних мириса), негативних утицаја због отварања локације за грађење или повећања емисија CO₂ услед изградње и функционисања постројења.

На основу података из Регистра севесо постројења, према гранама индустрије и делатностима, у Републици Србији су најзаступљенији комплекси који припадају нафтној и хемијској индустрији. Оператери могу имати и трошак увођења додатних мера превенције великих удеса, уколико је ризик од тих удеса на њиховом комплексу неприхватљив и чије су процењене последице такве да могу имати катастрофалне ефекте

по живот и здравље људи и животну средину. Уколико оператери поседују адекватне мере превенције великих удеса и ако је ризик од истих на њиховом комплексу прихватљив, овај трошак неће постојати. Оператери могу имати користи од изабране опције, јер ће адекватном превенцијом великих удеса смањити ризик од истих, те смањити вероватноћу чињења штете, како на својим комплексима, тако и другим правним и физичким лицима у околини својих комплекса.

Неопходно је сагледати штету и могуће последице оваквих удеса по живот и здравље људи, квалитет животне средине и материјална и природна добра, који могу бити узрок непосредних директних последица, на самом месту удеса и у његовој близини, али и проузроковати дугорочне или индиректне утицаје на здравље људи у случају ослобађања токсичних хемикалија, при чему оне могу контаминирати воду за пиће и пољопривредно земљиште. На крају, ефикасну превенцију хемијских удеса треба сагледати и као оправдану и мудру инвестицију, јер су трошкови предузимања одговарајућих мера превенције удеса увек мањи од трошкова њиховог отклањања, а посебно суочавања са последицама удеса. Укупна материјална штета у случају великог удеса је непроцењива и обухватила би, између осталог, следеће параметре: губитак у смислу неконтролисаног ослобађања великих количина опасних супстанци, оштећења опреме и трошкови реконструкције, трошкови застоја и губитка производње на годишњем нивоу, трошкови коришћења средстава за реаговање, трошкови лечења или здравственог збрињавања повређених лица, мониторинг/праћење квалитета вода и/или подземних вода, мониторинг/праћење квалитета ваздуха, мониторинг/праћење квалитета земљишта, отклањање последица по животну средину итд.

8.3. Ефекти на друштво

Спровођење Програма ће довести до смањења ризика од удеса, чиме се директно штити здравље и живот грађана, посебно осетљивих група становништва које живе у близини севесо комплекса. Систематски приступ управљању ризицима и транспарентна комуникација у вези са безбедносним мерама допринеће јачању поверења јавности у државне институције и регулаторна тела.

Спречавањем удеса смањују се директни и индиректни трошкови (здравствени, социјални, економски) и избегавају се дугорочне последице као што су губитак живота, трајни губитак здравља, трајни инвалидитет, евакуације, губитак радних места, оштећење имовине и деградација животне средине.

Програм ће подстаћи развој свести и знања у друштву о важности индустријске безбедности, како међу запосленима у индустрији, тако и у широј јавности, кроз едукацију, обуке и јавне кампање. Унапређењем безбедности и комуникације, јединице локалне самоуправе ће бити боље припремљене за реаговање и отпорније на ризике који проистичу из активности севесо комплекса.

Програм подразумева побољшање услова рада, унапређење безбедносних процедура и осигурање примене стандарда који директно утичу на здравље и безбедност запослених у комплексима.

Спровођење мера Програма немају утицај на друштвене групе понаособ, већ на друштво у целини, и то позитиван утицај, кроз повећање опште безбедности друштва.

Реализација овог програма нема утицаја на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве друштвене групе.

8.4. Ефекти на животну средину

Спровођење Програма допринеће смањењу ризика од великих/индустријских удеса.

Спровођење мера превенције, унапређени интерни и екстерни планови заштите од удеса, јачање капацитета и додатне обуке запослених допринеће смањењу ризика и повећању индустријске безбедности. То такође доприноси смањењу загађења у случају великих/индустријских удеса, кроз брзо и ефикасно реаговање у случају ових удеса, уз примену савремене опреме и процедура, ограничавање ширења загађујућих материја у животну средину и ублажавања њиховог утицаја на биодиверзитет и екосистеме.

Програм подстиче унапређење мониторинга емисија у близини севесо комплекса, што омогућава рано откривање неправилности и правовремене интервенције.

Додатним обукама севесо оператери ће бити подстакнути да на својим комплексима уводе чистије технологије, безбедније материјале и ефикасније процесе, што доприноси смањењу загађења и укупног еколошког отиска, као и смањењу ризика од великог/индустријског удеса.

Ефекти на животну средину су представљени кроз Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину, који се израђује за овај програм.

9. ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА И НАЧИН ИЗВЕШТАВАЊА

За праћење напретка у спровођењу Програма задужено је Министарство заштите животне средине. Министарство заштите животне средине пружа подршку другим органима, службама и организацијама у спровођењу активности које су у њиховом делокругу. Такође, Министарство заштите животне средине остварује комуникацију са партнерима и јавношћу у вези са спровођењем Програма, посебно путем „Дијалога о националној политици за индустријску безбедност”.

Извештаје о напретку у спровођењу Акционог плана припрема Министарство заштите животне средине на основу извештаја које, кроз Јединствени информациони систем за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање (ЈИС), достављају сви органи и организације надлежни за спровођење мера и активности, у складу са Законом о планском систему Републике Србије и подзаконским актима којима су уређени начин извештавања и обавезни елементи извештаја.

Податке о оствареним вредностима показатеља учинка, у складу са својим надлежностима, прате надлежна министарства и Агенција за заштиту животне средине, и достављају путем ЈИС за потребе израде годишњих извештаја о спровођењу акционог плана. Министарство унутрашњих послова и Агенција за заштиту животне средине поред годишњег извештавања, достављају потребне податке Министарству заштите животне средине и на његов захтев.

Надлежни органи и организације, као органи и организације које су препознате као партнери у спровођењу мера и активности имају обавезу да извештавају Министарство заштите животне средине на годишњем нивоу о напретку у реализацији, а такође и о евентуалним проблемима у достизању предвиђених резултата. На основу тога, Министарство заштите животне средине има основ за оцењивање напретка у спровођења Програма и идентификовање актуелних проблема и потенцијалних ризика

и потреба да се у складу са њима активности прилагоде и донесу правовремене одлуке да би се постигли предвиђени резултати.

Израда извештаја о спровођењу Акционог плана и достављање Влади вршиће се у складу са роковима утврђеним Законом о планском систему Републике Србије.

10. СПРОВЕДЕНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА

Израда документа јавне политике у области индустријске безбедности је започела 2022. године, уз подршку УНЕЦЕ пројекта „Дијалога о националној политици за индустријску безбедност уз подршку Економске комисије Уједињених нација за Европу”. Пројекат је реализован у сарадњи Министарства заштите животне средине и Секретаријата УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса.

Током Дијалога о националној политици за индустријску безбедност, консултације са релевантним институцијама и свим релевантним заинтересованим странама су обављене путем низа састанака Надзорног одбора ДНП са представницима оператора севесо комплекса у Републици Србији, састанака са представницима локалних самоуправа, невладиних организација, као и заједничких састанака са свим поменутиим заинтересованим странама. У јулу 2023. године, одржана су два састанка са представницима 31 оператора севесо комплекса у Републици Србији и представницима 17 локалних самоуправа. У септембру 2023. године, обављене су консултације са заинтересованим странама, којима су присуствовали представници оператора севесо комплекса у Републици Србији, представници надлежних органа локалних самоуправа, академске заједнице, Привредне коморе Србије и међународних организација и донатора као што су УНЕЦЕ, ОЕЦД, УНДП, Регионална канцеларија СЗО, *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH*, Амбасаде Швајцарске Конфедерације у Републици Србији и Црној Гори, као и домаћи и међународни консултанци Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса, председавајућа УНЕЦЕ Радне групе за индустријске удесе из Уједињеног Краљевства и председавајућа УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса из Краљевине Норвешке. Ове активности је организовало Министарство заштите животне средине, и обавило их уз подршку Секретаријата УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса и Програма за хемијске удесе Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД). Текст националног програма за индустријску безбедност је припремљен у складу са темама ДНП које је дефинисао Надзорни одбор ДНП и ажуриран је након сваке консултације са заинтересованим странама, према поднетим коментарима који су релевантни за сам Програм.

За израду текста Програма формирана је Радна група, Решењем министра заштите животне средине од 3. марта 2025. године. Чланови Радне групе су представници Министарства заштите животне средине, Министарства унутрашњих послова, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства здравља, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства рударства и енергетике, Министарства привреде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Агенције за заштиту животне средине, Агенције за просторно планирање и урбанизам Републике Србије, Сталне конференције градова и општина, као и представници Привредне коморе Србије и Уније послодаваца Србије.

Овај програм је стављен на увид јавности у периоду од 19. јуна до 18. јула 2025. године и у периоду од 6. до 21. августа 2025. године. Коментари и сугестије заинтересованих страна, упућени у оквиру е-Консултација, размотрени су и у већини прихваћени. На основу добијених сугестија и коментара унапређен је текст Програма. Јавна расправа о Предлогу програма је спроведена у периоду од 20. новембра до 19. децембра 2025. године и у оквиру јавне расправе одржана је и презентација документа, 27. новембра 2025. године.

11. АНАЛИЗА РИЗИКА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА

Анализа ризика обухвата кључне изазове и препреке које могу угрозити ефикасну имплементацију Програма. Кашњење или неспровођење одређених мера може имати последице по безбедност индустријских постројења, заштиту животне средине, здравље становништва и усклађеност са међународним стандардима. Ризици се могу ублажити редовним праћењем напретка, правовременим реаговањем и предузимањем корективних мера како би се идентификовани застоји што пре отклонили.

Финализација усклађивања националног законодавства са правним оквиром ЕУ мора бити континуирана, како би се избегло кашњење у имплементацији мера индустријске безбедности. Недовољна усаглашеност може довести до правних празнина и недостатка адекватних механизма за контролу и превенцију индустријских удеса.

Један од кључних ризика је недовољан број обучених кадрова у институцијама задуженим за спровођење Програма. Ово укључује: недостатак инспекцијског кадра за контролу севесо комплекса, недовољну стручну подршку јединицама локалних самоуправа, као и ограничен број стручњака за процену ризика и примену савремених метода управљања ризиком. Недостатак стручног кадра може утицати на квалитет надзора, продужити административне процедуре и успорити спровођење превентивних мера.

Ефикасно спровођење Програма захтева јасну поделу надлежности и координацију између свих учесника. Недостатак добро дефинисаних механизма сарадње може довести до спорих реакција на ризике и неефикасног спровођења мера. Зато је неопходно обезбедити континуирану сарадњу између надлежних институција, као и унапређење капацитета за ефикасно управљање индустријским ризицима.

12. АКЦИОНИ ПЛАН

Први петогодишњи Акциони план за спровођење Програма усваја се за период 2026 – 2030. године.

Акционим планом за период 2026 – 2030. године утврђене су активности за спровођење мера за остваривање циљева Програма, одређени су рокови, носиоци и партнери, као и финансијска средства и извори финансирања за спровођење утврђених активности.

На основу резултата спроведених активности, а пре истека Акционог плана за период 2026 – 2030. године, започеће се са процесом израде наредног Акционог плана за наставак реализације општих и посебних циљева на нивоу Програма.

Акциони план за период 2026 – 2030. године за спровођење Програма за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026 – 2035. године, одштампан је уз овај програм и чини његов саставни део.

13. ЛИСТА ПРОПИСА КОЈЕ ТРЕБА ИЗМЕНИТИ ИЛИ УСВОЈИТИ РАДИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

Правни оквир у области индустријске безбедности је усаглашен са ЕУ и међународним прописима. Међутим, стални развој правног оквира за контролу ризика и индустријску безбедност у ЕУ захтева додатно прилагођавање законодавства Републике Србије о индустријској безбедности у процесу приближавања ЕУ.

Кључни прописи које је потребно изменити или усвојити ради спровођења Програма су нарочито:

- Закон о заштити животне средине;
- Измене и допуне Уредбе о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду.

14. ЗАВРШНИ ДЕО

Прилог 1 – Листа скраћеница, одштампан је уз овај програм и чини његов саставни део.

Овај програм објавити на интернет страници Владе, интернет страници Министарства заштите животне средине и на порталу е-Управе, у року од седам радних дана од дана усвајања.

Овај програм објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 Број: 353-4160/20226
У Београду, 30. априла 2026. године

В Л А Д А

ПРЕДСЕДНИК

проф. др Ђуро Мацут, с.р.

Акциони план:	Акциони план за период 2026 - 2030. године за спровођење Програма за индустријску безбедност Републике Србије за период 2026 - 2035. године
Предлагач:	Министарство заштите животне средине
Координација и извештавање:	Министарство заштите животне средине

Општи циљ: Развој функционалног система управљања ризиком од великих удеса и унапређивање индустријске безбедности						
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство заштите животне средине						
Показатељ (и) на нивоу општег циља (<i>показатељ ефекта</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност	Последња година важења АП
Број великих удеса који укључују опасне супстанце, годишње	број	МЗЖС	0	2023.	0	2030.

Посебан циљ 1: Достигнут висок ниво разумевања ризика и система планирања за управљање ризиком од великих/индустријских удеса (превенција, приправност и одговор)									
Институција одговорна за координацију и извештавање: Министарство заштите животне средине									
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео удеса који нису имали ефекте ван комплекса	%	МЗЖС	100	2023.	100	100	100	100	100

Мера 1.1: Усклађивање националног законодавства са ЕУ прописима у области индустријске безбедности	
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине	
Период спровођења: 2026–2030.	Тип мере: регулаторна
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:	•

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео усклађености секторских прописа са прописима ЕУ у области индустријске безбедности	%	МЗЖС	0	2024.	50	100	-	-	-

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства/редовна издвајања (МЗЖС)	0404-560-0002-411					
Буџетска средства (МРЕ)/редовна издвајања	0503-440-0001-411					

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.1.1. Припрема и усвајање измена и допуна Закона о заштити животне средине у области заштите од хемијских удеса	МЗЖС		4. квартал 2027.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					

1.1.2. Припрема и усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду	МРЕ	МЗЖС	4. квартал 2026.	Буџетска средства/редовна издвајања	0503-440-0001-411					
1.1.3. Координација припреме и усвајање измена и допуна секторских прописа ради хармонизовања националног законодавства у области превенције, приправности и одговора на индустријске удесе	МЗЖС	МРЕ, МУП	4. квартал 2026.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
1.1.4. Праћење и континуално усаглашавање прописа са потенцијалним будућим изменама ЕУ прописа у области индустријске безбедности	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 1.2: Успостављање механизма за пуну примену УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса	
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине	
Период спровођења: 2026–2030.	Тип мере: институционално-управљачко-организациона
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:	•

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео максималних оцена у свим категоријама на основу самопроцене усклађености према Мерилима за имплементацију Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса	% максималних оцена у свим категоријама	МЗЖС	0	2024.	20	25	30	80	100

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства/редовна издвајања (МЗЖС)	0404-560-0002-411					
Буџетска средства (МУП)	1407-310-4006-423	2.950				
	1408-310-0001-422	45				
	1407-0003-411 (412)					
Донаторска средства *						

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.2.1. Обезбеђивање људских ресурса надлежних органа за пуну имплементацију УНЕЦЕ Конвенције на националном нивоу: МЗЖС, МПШВ	МЗЖС		4. квартал 2028.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					

1.2.2. Спровођење процедуре обавештавања суседних земаља о опасним активностима	МЗЖС	МСП	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
1.2.3. Одржавање националне тачке контакта за УНЕЦЕ IAN систем (УВСЈ – Оперативни центар СВС)	МУП	МЗЖС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
1.2.4. Дефинисање процедура за пријем и упућивање међународне помоћи у случају прекограничних индустријских удеса	МУП	МЗЖС	4. квартал 2027.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
1.2.5. Дефинисање механизма прекограничне сарадње на подручјима која су угрожена истим ризицима од индустријског удеса	МУП	МЗЖС, МПШВ	4. квартал 2027.	Буџетска средства	1407-310-4006-423 1408-310-0001-422	2.950 45				
1.2.6. Спровођење Дијалога о националној политици за индустријску безбедност кроз континуалну сарадњу са заинтересованим странама о заједничким питањима индустријске безбедности	МЗЖС	МУП, МПШВ, МРЕ, МГСИ, УНЕЦЕ	4. квартал 2030.	Донаторска средства *						

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 1.3: Подршка оператерима за израду Обавештења, Политике превенције великог удеса, Система управљања безбедношћу, Извештаја о безбедности и интерних Планава заштите од великог удеса									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: информативно-едукативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео оператера севесо комплекса укључен у едукације подизања капацитета за испуњавање обавеза према прописима у области индустријске безбедности, укупно	%	МЗЖС	0	2024.	80	80	80	100	100

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин/еври.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства/редовна издвајања (МЗЖС)	0404-560-0002-411					
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	1.900			1.900	1.900

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.3.1. Припрема програма за стручну подршку оператера у вези са израдом	МЗЖС	ПКС, УПС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	300			300	300

Обавештења, Политике превенције великог удеса, Система управљања безбедношћу, Извештаја о безбедности и интерних Плана заштите од великог удеса										
1.3.2. Спровођење радионица за оператере у вези са израдом Обавештења, Политике превенције великог удеса, Система управљања безбедношћу, Извештаја о безбедности и интерних Плана заштите од великог удеса	МЗЖС	ПКС, УПС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	1.600			1.600	1.600
1.3.3. Континуално ажурирање алата и упутстава за израду докумената оператера и ефикасну сарадњу са надлежним органима и локалном самоуправом	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 1.4: Подршка изради екстерних планова заштите од великог удеса у јединицама локалне самоуправе	
Институција одговорна за реализацију: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације	
Период спровођења: 2026–2030.	Тип мере: информативно-едукативна
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:	•

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео ЈЛС које су израдиле и добиле сагласност МУП на екстерни план заштите од удеса као саставног дела плана заштите и спасавања ЈЛС	%	МУП	54	2024.	60	80	100	100	100

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МУП)	1407-0003-411 (412)					

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.4.1. Припрема упутства за израду екстерних планова заштите од великог удеса, у оквиру упутства о методологији за израду процене ризика од катастрофа и планова заштите и спасавања	МУП	МЗЖС	2. квартал 2027.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
1.4.2. Припрема и спровођење информативних семинара и радионица за израду екстерних планова за ЈЛС	МУП	МЗЖС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 1.5: Подршка усклађивању екстерних планова заштите од великог удеса са суседним земљама за оне опасне активности код којих постоји могућност прекограничних ефеката у случају удеса, у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса

Институција одговорна за реализацију: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације

Период спровођења: 2026–2030.

Тип мере: информативно-едукативна

Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:

•

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео усклађених екстерних планова заштите од великог удеса са суседним земљама у односу на број опасних активности у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса, укупно	%	МУП	0	2024.	0	0	10	20	30
Удео опасних активности за које су реализоване заједничке вежбе и симулације са суседним земљама у циљу унапређења спремности за одговор на прекограничне индустријске удесе у односу на број опасних активности, у складу са УНЕЦЕ Конвенцијом о прекограничним ефектима индустријских удеса, укупно	%	МУП	0	2024.	0	0	10	20	30

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин/еври.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	569			569	569
Буџетска средства (МУП)	1407-0003-411 (412)					

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.5.1. Припрема и спровођење информативних семинара и радионица о координисаним плановима реаговања са суседним земљама, односно екстерним плановима заштите од индустријских удеса са потенцијалним прекограничним ефектима	МУП	МЗЖС, МЗ, МПШВ	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
1.5.2. Припрема и спровођење информативних семинара и радионица за размену информација и искустава на тему индустријске безбедности, на националном нивоу и у оквиру међународних партнерстава	МЗЖС	МУП, МЗ, МПШВ	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	569			569	569
1.5.3. Припрема и спровођење са суседним земљама заједничких вежби одговора на индустријске	МУП	МЗЖС, МЗ, МПШВ	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					

удесе са прекограничним утицајем, ради тестирања ефикасности оперативних процедура и ради размене знања, капацитета и најбољих пракси										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 1.6: Унапређење и ажурирање Регистра комплекса нижег и вишег реда и интегрисање у информациони систем заштите животне средине									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: обезбеђивање добара и услуга				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Унапређен Регистар комплекса нижег и вишег реда	не/делимично /да	МЗЖС	не	2024.	да	-	-	-	-
Ажуриран регистар, годишње	не/делимично /да	МЗЖС	не	2024.	да	да	да	да	да

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства/редовна издвајања (МЗЖС)	0404-560-0002-411					
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	104		104		208

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.6.1. Преглед и ажурирање постојећег Регистра комплекса са информацијама које су стално доступне јавности	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
1.6.2. Стручно оспособљавање инспектора за контролу података оператера и редовно ажурирање Регистра комплекса	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	104		104		208
1.6.3. Обезбеђивање континуираног редовног ажурирања Регистра комплекса	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
1.6.4. Обезбеђивање информација о севесо комплексима за потребе вођења Регистра ризика од катастрофа	МЗЖС	МУП	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
1.6.5. Повезивање Регистра севесо комплекса са осталим базама података и информационим системом заштите животне средине	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Посебан циљ 2: Изграђен капацитет институција и оператора у области индустријске безбедности									
Институција одговорна за координацију и извештавање: Министарство заштите животне средине									
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео севесо комплекса вишег реда који поседују сагласност за документа захтевана законом у односу на укупан број идентификованих севесо комплекса вишег реда	%	МЗЖС	94	2024.	94	100	100	100	100
Удео севесо комплекса нижег реда која поседују сагласност за документа захтевана законом у односу на укупан број идентификованих севесо комплекса нижег реда	%	МЗЖС	0	2024.	100	100	100	100	100

Мера 2.1: Јачање капацитета институција на републичком и покрајинском нивоу за спровођење надлежности у области индустријске безбедности и									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: информативно-едукативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (<i>показатељ резултата</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Број обучених службеника државних институција у области индустријске безбедности, годишње	број	МЗЖС	0	2024.	70	70	70	70	70

Удео попуњених радних места у МЗЖС у односу на систематизовани број радних места за послове у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно	%	МЗЖС	66	2024.	66	80	100	-	-
Број прераспоређених службеника у МЗЖС на радна места у области индустријске безбедности, укупно	број	МЗЖС	0	2024.	0	0	1	2	3

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-411					
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	1.800	1.456	1.500	750	2.506
Буџетска средства (МУП)	1407-0003-411 (412)					
Буџетска средства (МРЕ)	0503-440-0001-423		793			
Буџетска средства (МРЕ)	0503-440-0001-411 (412)					
Буџетска средства (МЗ)	1802-760-0001-465	1.500	1.500	1.500		

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.

2.1.1. Припреma програма обука за службенике државне и покрајинске управе у сврху даљег унапређења и изградње капацитета за превенцију великих удеса, као и смањењу ризика од катастрофа повезаних са техничко-технолошким несрећама	МЗЖС	МУП, МПШВ, МГСИ, МРЕ, МЗ, МРЗБСП, АППУРС, НАЈУ, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	300		300		300
2.1.2. Спровођење обука за службенике државне и покрајинске управе у сврху даљег унапређења и изградње капацитета за превенцију великих удеса, као и смањењу ризика од катастрофа повезаних са техничко-технолошким несрећама	МЗЖС	МУП, МЗ, МРЕ, МПШВ, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ, НАЈУ	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	800		800		800
2.1.3. Спровођење обука надлежних органа у вези индустријске безбедности на одлагалиштима рударског отпада (14-15 објеката)	МРЕ	МЗЖС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0503-440-0001-423		793			
2.1.4. Спровођење обука здравствених радника који чине тимове за хитну медицинску помоћ из области ургентног токсиколошког збрињавања повређених у случају индустријских/великих удеса	МЗ	ВМА, ПСЗ, МЗЖС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	1802-760-0001-465	1.500	1.500	1.500		

2.1.5. Спровођење специјализованих курсева за поступање са опасним хемикалијама у случају великих удеса за оперативне руководиоце МУП	МЗЖС	МУП	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423		750		750	
2.1.6. Спровођење обука за службенике државне и покрајинске управе о планирању простора/подручја близу постојећих севесо комплекса, односно при одабиру локација за нове комплексе, у поступцима просторног планирања	МЗЖС	МГСИ, МПШВ, АППУРС, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	700		400		700
2.1.7. Спровођење обука за службенике државне и покрајинске управе о јачању међусекторске сарадње између институција како би се омогућила ефикаснија размена информација и боља координација у реаговању	МЗЖС	МУП, МПШВ, МГСИ, МРЕ, МЗ, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423		706			706
2.1.8. Спровођење редовних симулационих оперативних вежби за реаговање субјеката и снага система у ванредним ситуацијама у случају индустријских удеса на севесо комплексима на локалном нивоу	МУП	МЗ, МЗЖС, МПШВ	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					

2.1.9. Учесће у обукама и практичним вежбама за коришћење УНЕЦЕ IAN система	МУП	МЗЖС, УНЕЦЕ	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
2.1.10. Израда приручника за обуке и алата за стандардизовану проверу поступања оператера у складу са прописима	МЗЖС		4. квартал 2027.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
2.1.11. Попуњавање постојећих радних места и ново запошљавање службеника у области индустријске безбедности	МЗЖС		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
2.1.12. Попуњавање постојећих радних места и ново запошљавање у области управљања ризиком и цивилне заштите	МУП		4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
2.1.13. Попуњавање постојећих радних места са изменама и допунама описа послова и/или ново запошљавање службеника у области индустријске безбедности	МРЕ		4. квартал 2030.	Буџетска средства	0503-440-0001-411 (412)					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 2.2: Јачање капацитета локалне самоуправе за спровођење надлежности у области индустријске безбедности	
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине	
Период спровођења: 2026–2030.	Тип мере: институционално-управљачко-организациона
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:	•

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео ЈЛС чији запослени су завршили обуку, укупно	%	МЗЖС	0	2024.	80	80	80	100	100

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	2.500		350	1.900	
Буџетска средства (МУП)	1407-0003-411 (412)					

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2.2.1. Припрема програма обука за јединице локалних самоуправа о Закону о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце и Закону о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама	МЗЖС	МУП	2. квартал 2026.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	300			300	
2.2.2. Спровођење обука за јединице локалних самоуправа о Закону о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце	МЗЖС	МУП, ПКС, СКГО	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	1.600			1.600	

и Закону о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама										
2.2.3. Спровођење обука ЈЛС за примену екстерних планова заштите од удеса укључујући успостављање континуиране сарадње између локалних самоуправа и оператора севесо комплекса	МУП	МЗЖС, ПКС, СКГО, ЈЛС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
2.2.4. Спровођење обука ЈЛС о планирању простора/подручја близу постојећих севесо комплекса, односно при одабиру локација за нове комплексе и значајним променама постојећих, у поступцима просторног планирања, а у циљу минимизације ризика	МЗЖС	МГСИ, АППУРС, ПКС, СКГО	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	600		350		

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 2.3: Подршка јачању капацитета оператора за контролу опасности од великог/индустријског удеса									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: информативно-едукативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.

Удео оператера севесо комплекса, који су похађали обуку у односу на укупан број оператера, годишње	%	МЗЖС	0	2024.	100	-	-	100	100
--	---	------	---	-------	-----	---	---	-----	-----

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	3.655			3.655	3.655

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2.3.1. Припрема програма обука за оператере за примену Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце и Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама	МЗЖС	МУП, ПКС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	300			300	300
2.3.2. Спровођење обука за оператере за примену Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце и Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама	МЗЖС	МУП, ПКС, научно-образовне институције, УПС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	943			943	943

2.3.3. Организовање догађаја за оператере у којима би међусобно размењивали знање и примере добре праксе	МЗЖС	ПКС, УПС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	2.412			2.412	2.412
--	------	----------	------------------	-------------------	-------------------	-------	--	--	-------	-------

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 2.4: Јачање капацитета свих инспекцијских служби у области индустријске безбедности									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: информативно-едукативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Број обучених инспектора на свим нивоима, годишње	број	МЗЖС	0	2024.	100	-	120	-	150
Удео попуњених радних места у односу на систематизовани број радних места инспекцијских служби МЗЖС у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно	%	МЗЖС	54	2024.	60	100	-	-	-
Удео попуњених радних места у односу на систематизовани број радних места инспекцијских служби МУП у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно	%	МУП	-	2024.	88,5	94	100	100	100

Удео попуњених радних места у односу на систематизовани број радних места инспекцијских служби МРЕ у области индустријске безбедности (који ће се обезбедити у оквиру постојећег броја извршилаца), укупно	%	МРЕ	43	2024.	55	65	75	85	100
--	---	-----	----	-------	----	----	----	----	-----

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-411					
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423	2.605		2.605		2.755
Буџетска средства (МУП)	1407-0003-411 (412)					
Буџетска средства (МРЕ)	0503-440-0001-411 (412)					
Донаторска средства *						

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2.4.1. Анализа капацитета за спровођење инспекцијског надзора свих инспекцијских служби релевантних за област индустријске безбедности	МЗЖС	МУП, МГСИ, МПШВ, МРЕ, МЗ, МРЗБСП, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ	4. квартал 2026.	Донаторска средства *						

2.4.2. Припрема програма обука инспектора за унапређење координације на свим нивоима, како би адекватно разумели законске обавезе оператера и надлежних органа, као и опасности и ризике од великих/индустријских удеса	МЗЖС	МУП, МГСИ, МПШВ, МРЕ, МЗ, МРЗБСП, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ, НАЈУ, ЈЛС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	150		150		300
2.4.3. Спровођење обука инспектора за унапређење координације на свим нивоима, како би адекватно разумели законске обавезе оператера и надлежних органа, као и опасности и ризике од великих/индустријских удеса	МЗЖС	МУП, МГСИ, МПШВ, МРЕ, МЗ, МРЗБСП, ПСУЗЖС, ПСПВШ, ПСЕГС, ПСЗ, НАЈУ, ЈЛС	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423	2.455		2.455		2.455
2.4.4. Израда упутства о начину међусобне сарадње између инспекција ради поступања у области индустријске безбедности	МЗЖС	МУП, МГСИ, МПШВ, МРЕ, МЗ, МРЗБСП, МДУЛС, ЈЛС	4. квартал 2026.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
2.4.5. Попуњавање постојећих радних места и ново запошљавање инспектора у области индустријске безбедности	МЗЖС	ЈЛС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0404-560-0002-411					
2.4.6. Попуњавање постојећих радних места и ново запошљавање инспектора у области	МУП	ЈЛС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					

управљања ризиком и цивилне заштите										
2.4.7. Попуњавање постојећих радних места са изменама и допунама описа послова и/или ново запошљавање инспектора у области индустријске безбедности	МРЕ	ПСЕГС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	0503-440-0001-411 (412)					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 2.5: Унапређење материјално-техничке опремљености свих субјеката за спровођење надлежности у области индустријске безбедности									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: обезбеђивање добара и пружање услуга				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Обезбеђена опрема и средства за рад службеника у области индустријске безбедности на локалном и националном нивоу	не/делимично /да	МЗЖС	не	2024.	делимично	делимично	делимично	делимично	делимично
Обезбеђена материјално-техничка опрема за контролу опасности и одговор у случају великог/индустријског удеса	не/делимично /да	МЗЖС	не	2024.	делимично	делимично	делимично	делимично	делимично

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0004-512	861			861	
Буџетска средства (МУП)	1408-310-5022-512	40.000	70.000	80.000		
Донаторска средства *		46.050	279.000	48.600	48.600	48.600

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2.5.1. Обезбеђивање адекватне опреме и средстава неопходних за рад службеника у области индустријске безбедности	МЗЖС	УЗЗПРО	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0004-512	126			126	
2.5.2. Обезбеђивање адекватне опреме и материјално-техничких средстава за први одговор ватрогасно-спасилачких јединица МУП у случају удеса	МУП		4. квартал 2030.	Буџетска средства	1408-310-5022-512	40.000	70.000	80.000		
2.5.3. Набавка 25 специјализованих санитарских возила за обављање транспорта и хитне медицинске помоћи повређенима у великим удесима који укључују опасне супстанце	МЗ	ПСЗ, МЗЖС, МГСИ	4. квартал 2030.	Донаторска средства *		39.000	39.000	39.000	39.000	39.000

2.5.4. Обезбеђивање адекватне опреме и средстава неопходних за рад инспектора у области индустријске безбедности	МЗЖС	УЗЗПРО	4. квартал 2030.	Будетска средства Донаторска средства *	0404-560-0004-512	735 7.050			735	
2.5.5. Унапређење лабораторијских капацитета за екоотоксикологију 4 Института/Завода за јавно здравље, као и набавку и одржавање опреме за потребе приправности и реаговања у случају великог/индустријског удеса (мобилни тимови).	МЗ	МЗЖС, МУП, МГСИ, МПШВ, МРЕ, ИЗЈЗС, ЗЗЈЗ	4. квартал 2030.	Донаторска средства *			240.000	9.600	9.600	9.600

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Посебан циљ 3: Подигнут ниво знања и сарадње са јавношћу о управљању ризиком од великих удеса									
Институција одговорна за координацију и извештавање: Министарство заштите животне средине									
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Удео ЈЛС које су информисане о управљању ризиком од великих/индустријских удеса у односу на укупан број ЈЛС, укупно	%	МЗЖС	0	2024.	0	25	-	-	75

Мера 3.1: Информисање и подизање свести јавности о ризицима од великих/индустријских удеса и значају учешћа јавности у процесу доношења одлука									
Институција одговорна за реализацију: Министарство заштите животне средине									
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: информативно-едукативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.
Број организованих кампања за заинтересоване стране и јавност, годишње	број	МЗЖС	0	2024.	0	1	0	0	1

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МЗЖС)	0404-560-0002-423		4.877			4.877

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
3.1.1. Припрема и спровођење кампање за подизање свести јавности о ризицима од великих/индустријских удеса	МЗЖС	МУП, МЗ, РАЦ, ОЦД	3. квартал 2027.	Буџетска средства	0404-560-0002-423		535			535

3.1.2. Спровођење радионица и јавних консултација како би грађани били упознати са ризицима од великих/индустријских удеса	МЗЖС	МУП, МЗ, РАЦ, ОЦД, оператери	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423		3.874			3.874
3.1.3. Подизање свести јавности о могућностима активнијег учешћа у доношењу одлука у вези индустријске безбедности	МЗЖС	МУП, МГСИ, МЗ, РАЦ, ОЦД	4. квартал 2030.	Буџетска средства	0404-560-0002-423		468			468

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

Мера 3.2: Унапређење механизма за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана у случају удеса										
Институција одговорна за реализацију: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације										
Период спровођења: 2026–2030.					Тип мере: информативно-едукативна					
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:					•					
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2026.	Циљана вредност у 2027.	Циљана вредност у 2028.	Циљана вредност у 2029.	Циљана вредност у 2030.	
Унапређен систем и процедуре за обавештавање јавности и доступност информација од значаја за безбедност грађана	не/делимично /да	МУП	не	2024.	делимично	делимично	делимично	делимично	Да	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
		2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Буџетска средства (МУП)	1407-0003-411 (412)					

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.				
						2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
3.2.1. Припрема и спровођење едукативних кампања и јавних трибина, како би се грађани упознали о радњама које погођено становништво треба да предузме и како треба да се понаша у случају великог/индустријског удеса	МУП	МЗЖС, МЗ, МЉМПДД, ЈЛС, РАЦ, ОЦД	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					
3.2.2. Унапређење система и процедура за обавештавање у случају удеса на локалном нивоу	МУП	МИТ, ЈЛС	4. квартал 2030.	Буџетска средства/редовна издвајања	1407-0003-411 (412)					

* Извори финансирања и/или средства још увек нису утврђени и/или обезбеђени.

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

АЗЖС	Агенција за заштиту животне средине
АП	Аутономна покрајина
АПШУРС	Агенција за просторно планирање и урбанизам Републике Србије
БДП	брuto домаћи производ
ДНП	Дијалог о националној политици
ЕИОНЕТ	Европска мрежа за информације и посматрање
ЕСПОН	Европска мрежа за праћење просторног/територијалног развоја
ЕУР	евро
ЕУ	Европска унија
ЕУ ИПА	Инструмент за претприступну помоћ ЕУ
ЗЗЈЗ	Заводи за јавно здравље
ІАН	Систем за обавештавање о индустријским удесима
ІЗЈЗС	Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”
ЈИС	Јединствени информациони систем за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
МГСІ	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
МДУЛС	Министарство државне управе и локалне самоуправе
МЗ	Министарство здравља
МЗЖС	Министарство заштите животне средине
МИТ	Министарство информисања и телекомуникација
МЉМПДД	Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог
МП	Министарство привреде
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МРЕ	Министарство рударства и енергетике
МРЗБСП	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
МУП	Министарство унутрашњих послова
МФ	Министарство финансија
МСП	Министарство спољних послова
НАЈУ	Национална академија за јавну управу
НАТЕСН	Природне опасности које изазивају технолошке катастрофе
ОЕЦД	Организација за економску сарадњу и развој
ОЦД	Организације цивилног друштва
ПКС	Привредна комора Србије
ПСЕГС	Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај
ПСЗ	Покрајински секретаријат за здравство
ПСПВШ	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство
ПСУЗЖС	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине
РАЦ	Регионални Архус центри

РДВ	Републичка дирекција за воде
РС	Република Србија
РСД	динар
РХМЗ	Републички хидрометеоролошки завод
СВС	Сектор за ванредне ситуације
СЗО	Светска здравствена организација
СКГО	Стална конференција градова и општина
ТНГ	Течни нафтни гас
УЗЗПРО	Управа за заједничке послове републичких органа
УБЗР	Управа за безбедност и здравље на раду
УН	Уједињене нације
УНДП	Програм Уједињених нација за развој
УНДРР	Канцеларија Уједињених нација за смањење ризика од катастрофа
УНЕЦЕ	Економска комисија Уједињених нација за Европу
УНЕП	Програм Уједињених нација за животну средину
УПС	Унија послодаваца Србије
ЦОР	Циљеви одрживог развоја